

Indikatorar og testreglar for universell utforming av nettløysingar

- Tolking av WCAG 2.0, nivå A og AA

Forord

Digitalisering legg grunnlag for verdiskaping og samhandling. Bruk av ikt kan gjere kvardagen enklare for alle. Men overgangen til digitale tenester er krevjande for mange av oss. Konsekvensen av å bli utestengt frå dei digitale arenaene i samfunnet er stor for den enkelte. Samtidig er det viktig både for samfunnet og verksemdene at tenestene når ut til alle brukarane. Slik kan vi hauste gevinstar av digitalisering.

Universell utforming er prioritert i regjeringa sin ikt-politikk. Regjeringa sin handlingsplan for universell utforming 2015–2019¹ bygger på ein visjon om eit samfunn der alle kan delta. Satsingsområda er ikt og velferdsteknologi.

Målet er at så mange som mogleg – uavhengig av føresetnader – skal kunne bruke dei same digitale løysingane, utan særskilde tilpassingar eller spesialløysingar. Dess fleire brukarar og kundar som brukar digitale løysingar for informasjon og sjølvbetening, dess større gevinst.

Direktoratet for forvaltning og ikt, Difi, fører tilsyn med at offentlege og private verksemdar, lag og organsiasjonar etterlever regelverket om universell utforming. Til dette treng vi metodar for å måle i kva grad ikt-løysingar er utforma i samsvar med regelverket. Til grunn for målemetodane ligg ei dokumentert tolking av regelverket. Tilsynet brukar dei same metodane for måling av universell utforming, i både kontrollar og statusmålingar. Dei kan også brukast av verksemdar som vil evaluere eigne løysingar eller kjøpe inn nye.

Tilsyn for universell utforming av ikt har gjennomført prosjektet for å utvikle testreglane og indikatorane for universell utforming av nettløysingar. Prosjektet vart avslutta ved utgangen av 2017. Prosjektet har vore leia av Brynhild Runa Sterri og Dagfinn Rømen. Rømen har også hatt eit overordna ansvar for tilsynet si tolking av standarden WCAG 2.0, medan Sterri har hatt hovudansvar for det metode- og analysefaglege. Geir Sindre Fossøy har utvikla datamodell og verktøy for tilrettelegging av testresultat og metadata.

Rapporten er skriven av Brynhild Runa Sterri og Anne Marie Colban. Ragnar Brevik i Avdeling for Digital strategi og samordning har kvalitetssikra kapittel 1-6, medan Dagfinn Rømen i Tilsyn for universell utforming av ikt har kvalitetssikra vedlegg 1 og 2. Direktør i tilsynet, Malin Rygg, er prosjekteigar.

Leikanger, 16.05.2018

Malin Rygg

Direktør i tilsynet

¹ Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2015-2019 (Barne-, likestillings- og Inkluderingsdepartementet)

Innhald

1	Innleiing og bakgrunn.....	1
2	Oppbygging av rapporten	2
3	Retningslinjer for tilgjengelig webinnhold (WCAG) 2.0.....	3
4	Indikatorar og testreglar for universell utforming	4
5	Tilsynet sine testreglar og indikatorar for nettløysingar.....	6
5.1	Om testreglane og indikatorane	6
5.2	Elementa som inngår i tilsynet sine testreglar og indikatorar	6
5.3	Nøkkelindikatorar og testreglar for statusmåling	15
6	Utval av nettløysingar og nettsider til statusmåling.....	18
6.1	Utval av nettløysingar	18
6.2	Utval av nettsider/testsider	19
	Vedlegg 1: Tolking av WCAG 2.0, med tilhøyrande testreglar	21
	Suksesskriterium 1.1.1 Ikkje-tekstleg innhald	21
	Suksesskriterium 1.2.1 Berre lyd og berre video.....	23
	Suksesskriterium 1.2.2 Teksting (førehandsinnspelt)	25
	Suksesskriterium 1.3.1 Informasjon og relasjonar	26
	Suksesskriterium 1.3.2 Meiningsfylt rekkefølge	28
	Suksesskriterium 1.3.3 Sensoriske eigenskapar.....	29
	Suksesskriterium 1.4.1 Bruk av farge	31
	Suksesskriterium 1.4.2 Styring av lyd	33
	Suksesskriterium 1.4.3 Kontrast	34
	Suksesskriterium 1.4.4 Endring av tekststørrelse	36
	Suksesskriterium 1.4.5 Bilde av tekst	36
	Suksesskriterium 2.1.1 Tastatur	38
	Suksesskriterium 2.1.2 Ingen tastaturfelle	39
	Suksesskriterium 2.2.1 Justerbar hastigheit	40
	Suksesskriterium 2.2.2 Pause, stopp, skjul.....	41
	Suksesskriterium 2.3.1 Terskelverdi på maksimalt tre glimt.....	43
	Suksesskriterium 2.4.1 Hoppe over blokker.....	44
	Suksesskriterium 2.4.2 Sidetitlar	45
	Suksesskriterium 2.4.3 Fokusrekkefølge	46
	Suksesskriterium 2.4.4 Formål med lenke (i kontekst).....	47

Suksesskriterium 2.4.5 Fleire måtar	48
Suksesskriterium 2.4.6 Overskrifter og ledetekstar	49
Suksesskriterium 2.4.7 Synleg fokus	50
Suksesskriterium 3.1.1 Språk på sida.....	52
Suksesskriterium 3.1.2 Språk på delar av innhald	53
Suksesskriterium 3.2.1 Fokus.....	54
Suksesskriterium 3.2.2 Inndata	55
Suksesskriterium 3.2.3 Konsekvent navigering	56
Suksesskriterium 3.2.4 Konsekvent identifikasjon	57
Suksesskriterium 3.3.1 Identifikasjon av feil	59
Suksesskriterium 3.3.2 Ledetekstar eller instruksjonar	60
Suksesskriterium 3.3.3 Forslag ved feil	62
Suksesskriterium 3.3.4 Forhindring av feil	63
Suksesskriterium 4.1.1 Parsing (oppdeling).....	65
Suksesskriterium 4.1.2 Navn, rolle, verdi.....	66
Vedlegg 2: Kategorisering av suksesskriterium og testreglar	68
Tema og testobjekt.....	68
Brukssituasjonar.....	71
Referansar	75
Referanseark for Difi	76

1 Innleiing og bakgrunn

Direktoratet for forvaltning og ikt, Difi, fører tilsyn med at offentlege og private verksemder, lag og organsiasjonar etterlever det norske regelverket² om universell utforming. Tilsynet for universell utforming av ikt arbeider etter følgende mål:

1. Vi skal gjennomføre risikobasert tilsyn med offentlege og private verksemder.
2. Vi skal ha eit analytisk fundament for tilsynet si verksemd gjennom områdeovervaking og analysar.
3. Tilsynet er kjent og oppnår høg tilfredsheit med rettleiing og informasjon til verksemder, borgarar og leverandørar.
4. Vi er fagorgan for utvikling av regelverk på området universell utforming av ikt, nasjonalt og internasjonalt.

Måla ligg til grunn for tilsynet sine satsingsområde. Prioriteringar og tiltak skal til saman sikre at tilsynet når overordna mål.

Som myndigheitsorgan er vi særleg opptekne av transparens og dokumenterte metodar. Tilsynet sine metodar for å måle i kva grad enkeltløysingar er i samsvar med regelverket, bygger på ei dokumentert tolking av regelverket og er utforma slik at tilsynet sine måleresultat kan etterprøvast og imøtegåast. Metodane for måling av universell utforming blir brukte både ved tilsyn og statusmålingar. Dei kan også brukast av verksemder som vil evaluere eigne løysingar eller kjøpe inn nye.

I denne rapporten dokumenterer vi tilsynet sitt arbeid med

- tolking og operasjonalisering av minimumskrava til nettløysingar som følger av forskrift om universell utforming av ikt (Retningslinjer for tilgjengeleg webinnhald (WCAG) 2.0 på nivå A og AA, med enkelte unntak)
- metodar for test/verifikasjon av nettløysingar og kriterium for vurdering av samsvar eller brot med regelverket
- ein datamodell som strukturerer testdata/testresultat, saman med metadata og andre informasjonskjelder – som grunnlag for statistikk og analyse
- metodar for utval av testsider og nettløysingar for verifikasjon og statusmålingar

² Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger (FOR-2013-06-21-732)

2 Oppbygging av rapporten

Rapporten dokumenterer tilsynet si tolking av standarden for tilgjengeleg webinnhald (WCAG 2.0), med tilhøyrande testreglar og indikatorar for måling av brot eller samsvar med standarden.

I kapittel 3 gjer vi kort greie for standarden WCAG 2.0, avgrensa til dei delane av standarden som inngår i det norske regelverket per no. Det er tilsynet si tolking av suksesskriteria (enkeltkrava) i denne standarden, som ligg til grunn for utforming av testreglar og indikatorar for universell utforming av nettløysingar.

I kapittel 4 gjer vi greie for indikatoromgrepet og metoden vi har brukt for å utarbeide testreglar og indikatorar for universell utforming.

I kapittel 5 presenterer vi dei ulike elementa i metoden med vekt på å beskrive prinsippa for tolking av krava i standarden, operasjonalisering av krava i form av testreglar og ein poengskala for vurdering av testresultat. Det blir også gjort greie for ein modell for analyse av testdata og andre relevante datakjelder.

Kapittel 5 inneheld også ei oversikt over kva testreglar som inngår i tilsynet sitt sett av såkalla nøkkelindikatorar. Nøkkelindikatorane bygger på eit avgrensa sett av krav i standarden, og skal vere eigna til å gi eit oversiktsbilde av status for universell utforming.

I kapittel 6 er metodar for utval av nettløysingar/verksemder og nettsider/enkeltsider presenterte. Utval av nettsider blir gjort med mål om å dekke viktige brukaroppgåver og dei mest brukte sidene på ein nettstad. Utval av verksemder bygger på vurderingar av risiko og vesentlegheit. Vi legg derfor vekt på å identifisere samfunnsområde (næringsgrupper/bransjar) der

- faren for brot på regelverket er stor
- brot på regelverket får konsekvensar for mange brukarar

Medan kapittel 3-6 gir ein meir overordna presentasjon av tilsynet sine metodar for utvikling av indikatorsettet, er sjølvne tolkinga av kvart enkelt krav i standarden lagt i vedlegg 1.

Vedlegg 1 inneheld tilsynet si tolking av WCAG 2.0 på nivå A og AA. Vedlegget gir ei oversikt over alle suksesskriteria eller enkeltkrava i standarden som er obligatoriske etter forskrifta. Vi gjer greie for formålet med kvart enkelt krav, kva brukssituasjonar krava tek omsyn til, og vi utdjuvar tolking av enkeltkrava. Tolkninga inneheld også ei beskriving av kva innhaldstypar og funksjonalitet kravet gjeld for, og kva kriterium som må vere oppfylte for at løysinga skal vere i samsvar med regelverket. Dette ligg til grunn for utvikling av kvar enkelt testregel.

Vedlegg 2 inneheld ein tabelloversikt med eit utval metadata som viser kva tema - spesifisert på innhaldstypar, strukturelle element og funksjonalitet – som kvart enkelt suksesskriterium og testregel kan knytast opp mot. Oversikten viser også kva brukssituasjonar og brukargrupper kvart enkelt suksesskriterium skal ta omsyn til.

3 Retningslinjer for tilgjengelig webinnhold (WCAG) 2.0

Standarden som er innarbeidd i det norske regelverket for utforming av nettløysingar, WCAG 2.0³, er hierarkisk oppbygd med fire prinsipp og 12 retningslinjer som er knytte til dei overordna prinsippa.

Dei fire prinsippa i WCAG 2.0 er:

1. **Mogleg å oppfatte:** Presentere informasjon og brukargrensesnittkomponentar på måtar brukarane kan oppfatte.
2. **Mogleg å betene:** Det må vere mogleg å betene brukargrensesnittkomponentar og navigeringsfunksjonar.
3. **Forståeleg:** Det må vere mogleg å forstå informasjon og betening av brukargrensesnitt.
4. **Robust:** Innhaldet må vere robust nok til at det kan tolkast på ein påliteleg måte av brukaragentar, inkludert kompenserande teknologi/hjelpemiddel.

Til kvar retningslinje er det knytt fleire suksesskriterium som er formulerte som teknologiavhengige utsegner. Suksesskriteria er utforma slik at dei skal kunne etterprøvast. Dei 61 suksesskriteria eller enkeltkrava er klassifiserte i tre nivå; A, AA og AAA. Det følger av forskrift om universell utforming av ikt at nettløysingar i privat og offentlig sektor, retta mot den norske allmenta, skal vere utforma i samsvar med suksesskriteria (enkeltkrava) på nivå A og AA, med enkelte unntak. Per no er i alt 35 av 61 suksesskriterium i WCAG 2.0 obligatoriske etter forskrifta. Kvart av desse suksesskriteria er å sjå som obligatoriske krav etter regelverket som gjeld for nettløysingar.

WCAG 2.0 refererer også til ei rekke tilrådingar og teknikkar for korleis innhald på nettsider kan gjerast meir tilgjengeleg. Dersom vi følger vi desse tilrådingane, kan vi gjere innhaldet tilgjengeleg for personar med nedsett funksjonsevne, mellom anna personar med nedsett kognitiv funksjonsevne, nedsett motorikk, nedsett høyrsel, døve, blinde og svaksynte. Det er også eit vesentleg poeng at når retningslinjene i standarden blir følgde, vil nettløysingane bli meir brukarvennlege for alle.

I denne rapporten dokumenterer vi tilsynet si tolking av suksesskriteria eller krava i WCAG 2.0, med tilhøyrande metodar for test og etterprøving. Tolkninga ligg til grunn for utval av testobjekt/testsider, testprosedyrar og grunnlag for vurdering av samsvar og ikkje-samsvar/brot⁴. Dette ligg vidare til grunn for kvalitative og kvantitative testresultat som er kjernen i tilsynet sine indikatorar for universell utforming.

³ Retningslinjer for tilgjengelig webinnhold (WCAG) 2.0, <https://www.w3.org/Translations/WCAG20-no/>

⁴ I denne rapporten er omgrepa «brot» og «ikkje-samsvar» synonyme.

4 Indikatorar og testreglar for universell utforming

Tilsynet brukar indikatorar for å få informasjon om i kva grad ikt-løysingar er universelt utforma. Ordet indikator kjem frå verbet «å indikere» som betyr «å angi», «å antyde» eller tilsvarande. Indikatorar brukar vi for å få informasjon om tilhøve som ikkje er direkte målbare, eller som er for kostbare eller kompliserte å måle direkte. Ved å forenkle kompliserte forhold, skal ein indikator gi tydelege signal om ein tilstand eller endring i tilstand. Ofte ønsker vi at ein indikator skal angi eller uttrykke eit fenomen eller ein tilstand ved hjelp av tal eller andre målbare størrelsar⁵.

Vi kan ikkje lese direkte ut av ei ikt-løysing om ho er universelt utforma. Derfor treng vi indikatorar som gir indikasjonar om eller angir i kva grad krava til universell utforming er ivaretekne. Når vi skal måle universell utforming av ikt-løysingar, er vi i tillegg interesserte i om det er enkelte typar løysingar, innhaldstypar eller funksjonalitetar som peikar seg ut med tanke på samsvar/ikkje-samsvar med regelverket. Vi er også interesserte i å måle resultat for universell utforming av ikt innanfor ulike samfunnssektorar og bransjar. Vidare er vi opptekne av kva konsekvensar manglande universell utforming har for brukarar med ulike brukarføresetnader. Desse perspektiva skal det takast omsyn til i tilsynet sine indikatorar for universell utforming.

Føresetnadene for arbeidet er:

- **Gyldigheit (validitet):** Målemetodane og testreglane skal ha høg grad av gyldigheit og bygge direkte på ei dokumentert tolking av kvart enkelt suksesskriterium.
- **Pålitelegheit (reliabilitet):** Målemetodane og testreglane skal utformast slik at dei genererer pålitelege testdata. Sjølv om det er ulike personar som gjennomfører testane, skal testane gi mest mogleg like resultat.

Høg grad av gyldigheit og pålitelegheit er såleis kjernen i tilsynet sitt indikatorarbeid. Ved å dokumentere arbeidet, vil vi legge til rette for openheit, og vi gjer metoden enkel å ta i bruk for myndighetsorgan, leverandørar av nettløysingar og verksemdar som skal kravspesifisere eller evaluere eiga ikt-løysing.

Det samla indikatorsettet skal ivareta følgande behov:

- Krava er tolka og beskrivne slik at dei er målbare.
- Ved å bruke testreglane og -prosedyrane, får vi test- eller måleresultat for kvart enkelt krav.
- Ved å sette saman informasjon og testresultat frå fleire testreglar, får vi samla informasjon om ei nettløysing er utforma i samsvar med regelverket.

⁵ Store norske leksikon, <https://snl.no/indikator>

-
- Måleresultat for enkeltløysingar kan utformast som kvalitativ informasjon om løysingane og som statistikk som gir informasjon om alle ikt-løysingar som er med i ei måling.
 - Statistikk generert frå test blir også analysert saman med andre data om både ikt-løysingane og verksemdene som brukar løysingane i kontakt med kundar og publikum.

Testane skal så langt råd er gi same informasjon sjølv om det er ulike personar som gjennomfører testen. Det skal vere tydeleg kva innhaldstypar, funksjonalitet og andre eigenskapar som skal vurderast i kvar enkelt testregel. Det skal også vere tydeleg kva som skal til for å oppfylle kvart enkelt krav. Vi kan derfor bruke testreglane både til kontrollar i samband med tilsyn, og i statusmålingar.

5 Tilsynet sine testreglar og indikatorar for nettløysingar

5.1 Om testreglane og indikatorane

Testreglane er det viktigaste elementet i tilsynet sitt indikatorsett. Testreglane gjer greie for korleis kvar enkelt test skal gjennomførast og dokumenterast, steg for steg. Vi har hittil utarbeidd til saman 50 testreglar for å måle samsvar eller brot med dei 35 suksesskriteria i WCAG 2.0, som per no er obligatoriske etter forskrifta. Vi vil justere testreglane ved behov, mellom anna ved implementering av EU sitt webdirektiv⁶ i det norske regelverket. Testreglane skal også justerast slik at dei kan brukast til å teste mobilapplikasjonar.

Tilsynet sine testreglar for måling av universell utforming i enkeltløysingar bygger i hovudsak på manuell eksperttesting på eit utval nettsider på ein nettstad. Det er eit uttalt mål at så mykje som mogleg av testinga skal automatiserast, med føresetnad om at automatisert testing bygger på ei dokumentert og etablert tolking av WCAG 2.0, og i tillegg genererer kvalitative og kvantitative testdata eigna for vurderingar i både i kontrollsamanheng og til analyse.

Arbeidet med testreglar og indikatorar er tverrfagleg:

- Standarden WCAG 2.0 er ein del av det norske regelverket. Tolking av suksesskriteria føreset juridisk kompetanse.
- Vi treng teknologikompetanse for å forstå det faglege innhaldet i suksesskriteria og utarbeide testprosedyrar.
- Vi treng metode- og analysekompetanse for å sikre at målemetodane reflekterer tilsynet si tolking av suksesskriteria og er dokumenterte på ein måte som gjer at vi gjennom test og målingar genererer pålitelege og relevante data, både kvalitative og kvantitative.

5.2 Elementa som inngår i tilsynet sine testreglar og indikatorar

Tilsynet har bygd arbeidet på World Wide Web Consortium (W3C) sine dokument som gjeld test av nettløysingar mot suksesskriteria i WCAG 2.0:

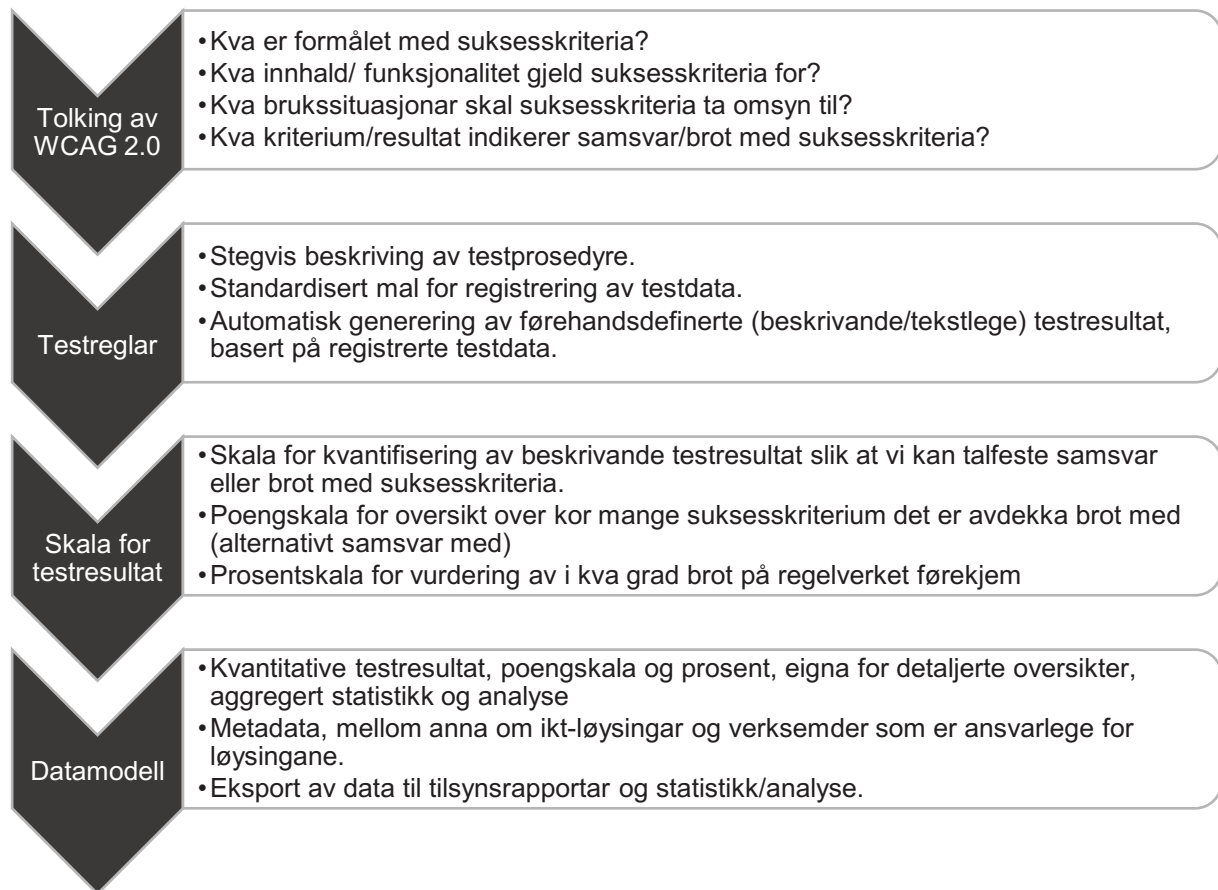
- Accessibility Conformance Testing Framework Requirements (ACT)
- Website Accessibility Conformance Evaluation Methodology (WCAG-EM) 1.0
- Evaluation and Report Language (EARL) 1.0 Schema

Tilsynet sine behov, både ved handheving av regelverket, og utarbeiding av data til statistikk og analyse, ligg til grunn for at vi på enkelte område har inkludert andre moment i metoden

⁶ DIRECTIVE (EU) 2016/2102 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 October 2016 on the accessibility of the websites and mobile applications of public sector bodies

enn dei som går fram av dokumenta over. Dette gjeld særleg kvantifisering av testresultat og kopling til metadata for vidare analyse.

Elementa i metoden er illustrert i figuren under.

I det følgande gjer vi greie for dei ulike stega og elementa i metoden.

5.2.1 Tolking av suksesskriteria i WCAG 2.0

Suksesskriteria som vi operasjonaliserer i testreglane er omfattande og komplekse. Dei famnar om alt frå detaljerte tekniske krav til kode og struktur, til meir skjønnsmessige krav til formulering av lenker, feilmeldingar, ledetekstar og overskrifter.

Tilsynet si tolking av suksesskriteria bygger på

- ordlyden i kvart enkelt suksesskriterium
- artikkane som WCAG presenterer med informasjon om korleis vi skal forstå⁷ og etterleve suksesskriteria

⁷ Rettleiing for å forstå og implementere WCAG 2.0, <https://www.w3.org/TR/UNDERSTANDING-WCAG20/>

-
- rådgivande dokument (Techniques and Failures for Web Content Accessibility Guidelines 2.0⁸) som mellom anna gir grunnlag for å vurdere kva som må vere oppfylt for at ei nettløysing er utforma i samsvar med WCAG 2.0

Forutan ordlyden er også artiklane som er knytt til kvart suksesskriterium med informasjon om korleis vi skal forstå suksesskriteriet som krav, ei viktig kjelde. Desse artiklane utdjupar formålet med suksesskriteria, listar opp kva brukssituasjonar suksesskriteria er tenkt å ta omsyn til, og gir eksempel på løysingar som er i samsvar eller bryt med WCAG 2.0. I tillegg har vi teknikkane som gir utfyllande informasjon om suksesskriteria og inneheld tips til testmetodar. Dei gir også informasjon om forventat resultat av ein test, og er på denne måten eit viktig innspel til korleis ein skal definere kva som skal til for å etterleve kravet.

Ein del av tolkingsarbeidet går ut på å vurdere kva innhaldstypar, funksjonalitet og strukturelle element suksesskriteriet er relevant for. Dette følger av både ordlyden, forstå-artiklar og teknikkar. Likevel er det nødvendig å presisere i kvar enkelt testregel kva type testobjekt som er aktuelle å verifisere.

Eit eksempel på dette er suksesskriterium 1.3.1 som krev at innhald og struktur som kan oppfattast visuelt, er beskrivne i koden. For dette suksesskriteriet har vi utarbeidd i alt tre testreglar for høvesvis overskrifter, tabellar og lister. 1.3.1 stiller også krav til koding av andre innhaldstypar, som for eksempel skjemaelement. Krav til koding av skjemaelement går også fram av suksesskriterium 4.1.2. Ved å knyte koding av skjemaelement til 4.1.2, får vi ei meir heilskapleg tilnærming til test av skjemaelement. Viss vi skulle ha testreglar for test av skjemaelement, både i tilknytning 1.3.1 og 4.1.2, ville vi fått enno fleire testreglar og ein meir uoversiktleg testsituasjon.

Tilsynet har gjort ei tolking av kvart enkelt suksesskriterium basert på ei samla vurdering av kjeldene det er referert til over, saman med ei vurdering av kva som er formålstenleg og mogleg å teste. Presiseringar og eventuelle avgrensingar av suksesskriteria er dokumenterte.

5.2.2 Testreglar for WCAG 2.0

Testmetodane er beskrivne på eit nivå som skal sikre at tilsynet sine testar og verifikasjonar kan etterprøvast og imøtegåast. Det er presisert kva innhaldstypar og funksjonalitet som er tema i kvar enkelt testregel, basert på tolking av kravet, og om testobjekta er enkeltståande innhaldselement (for eksempel bilde) eller heile nettsider. Ulike testarar skal lett kunne identifisere relevant innhald og funksjonalitet, gjere dei same testane, registrere same type data gjennom test, og produsere konsistente og pålitelege testresultat.

Stegvise testmetodar skal effektivisere gjennomføringa ved at testaren blir losa gjennom heile prosedyren for gjennomføring. Stega i prosedyren er også formulerte med tanke på at

⁸ Techniques for WCAG 2.0, <http://www.w3.org/TR/WCAG-TECHS/>

testaren skal måtte registrere minst mogleg data undervegs. Derfor er teststega i stor grad formulerte som ja/nei-spørsmål.

Vi brukar suksesskriterium 2.4.6, som stiller krav om at overskrifter skal vere beskrivande, som eksempel. Spørsmåla testaren skal ta stilling til er:

- Har nettsida innhald som visuelt framstår som overskrifter?
- Refererer overskrifta emne eller formål med innhaldet?

Testaren tek stilling til spørsmåla og registrerer ja eller nei for kvart spørsmål.

Nokre få opplysningar må testaren registrere i tillegg, mellom anna for å identifisere testobjektet. Dette er for eksempel (som i suksesskriterium 2.4.6) å skrive nokre stikkord om emne eller formål med innhald som høyrer til ei gitt overskrift. Det blir også registrert kva nettlesar ein testar i, og url til testsida blir kopiert inn i registreringsarket.

Testregel for test av kontrast (suksesskriterium 1.4.3) er langt meir kompleks. Testregelen tek høgde for at kravet kan oppfyllest på fleire måtar. I tillegg til å måle kontrast mellom tekst og bakgrunn, måler vi også skriftstørrelse. Viss kombinasjonen av desse indikerer at kravet ikkje er oppfylt, blir ein losa vidare til å vurdere ein eventuell høgkontrastversjon. Teststega inneber vurdering av plassering og utforming av mekanismen for å aktivere ein høgkontrastversjon, og deretter tilsvarende test av høgkontrastversjonen som ein utførte for nettsida i ordinær visning. I utgangspunktet er test av løysingar opp mot krava til kontrast, nokså omfattande. Gjennom stegvise testprosedyrar og ja/nei-spørsmål, kan testen gjennomførast på ein effektiv måte og med god kvalitet.

Når testen er gjennomført og testdata registrerte, får testaren automatisk generert testdata eller resultat, utleia av registreringane.

Testresultata blir automatisk genererte. Dei er utforma som førehandsdefinerte, standardiserte formuleringar og er utleia av kombinasjonane av data som testaren har registrert i dei ulike teststega.

Resultat av testane skal resultere i ein av følgande utfallskategoriar:

1. **Samsvar:** Testresultat indikerer samsvar med suksesskriteriet.
2. **Ikkje-samsvar/brot:** Testresultat indikerer brot med suksesskriteriet.
3. **Ikkje-førekomst:** Fleire situasjonar kan gi Ikkje-førekomst som resultat. Dette er viss innhaldstypen eller funksjonaliteten suksesskriteriet gjeld for
 - anten ikkje til stades på testsidene (for eksempel at sidene ikkje har videoklipp)
 - eller at innhaldstypen finst, men fell utanfor kravet (for eksempel at videoklippet finst, men er ikkje førehandsinnspelt).
4. **Ikkje testa:** Fleire situasjonar kan gi Ikkje testa som resultat. Dette er viss
 - suksesskriteriet med tilhøyrande testregel ikkje er med i testen. For eksempel har vi valt ut eit sett med nøkkelindikatorar/testreglar som er aktuelle for statusmåling, som famnar om 20 testreglar som dekker 16 suksesskriterium (sjå kapittel 5.8 for meir informasjon om dette). Suksesskriterium og indikatorar som ikkje er med i målinga vil generere resultatet «ikkje testa».

-
- innhald eller funksjonalitet som suksesskriteriet gjeld for, er til stades på nettsida, men ikkje er råd å teste. Eit eksempel på dette er suksesskriterium 2.1.1 som krev at sida kan navigerast til med tastatur. Dersom det ikkje er synleg fokusmarkering, er det ikkje mogleg å orientere seg på sida, og det er derfor ikkje mogleg å teste om sida kan navigerast til med tastatur.

Dei ulike typane av utfall er nært knytt til W3C sitt dokument Evaluation and Report Language (EARL)⁹.

I det følgjande utdjuvar vi nærare utfalla samsvar og ikkje-samsvar. Samsvar/ikkje-samsvar med krava blir målt slik:

- **Suksesskriteriumnivå:** Testresultat indikerer om testobjekta er utforma i samsvar med kvart enkelt suksesskriterium som inngår i ei måling. Utval av testobjekt følger av innhaldet i suksesskriteriet. Avhengig av suksesskriteriet, kan testobjektet vere enkeltelement, som for eksempel tabell eller overskrift, eller det kan vere ei heil nettside.
- **Nettstadnivå:** Aggregerte testresultat indikerer i kva grad nettstaden (representert ved sideutvalet) er utforma i samsvar med suksesskriteria som inngår i ei måling.

Komplekse testreglar kan innehalde mange moglege utfall innanfor kategoriane samsvar og ikkje-samsvar, medan andre testreglar inneheld berre to, eitt for samsvar og eitt for ikkje-samsvar. Dette følger av graden av kompleksitet i suksesskriteriet.

I eksempelet med suksesskriterium 2.4.6 er det definert berre to moglege utfall. Registrering av svaret «ja» genererer utfallet «Overskrifta beskriv emne eller formål med innhaldet», medan svaret «nei» genererer det motsette, «Overskrifta beskriv ikkje emne eller formål med innhaldet».

Kravet til kontrast (suksesskriterium 1.4.3) kan oppfyllest på fleire måtar. Test av kontrast kan derfor ha mange moglege utfall innanfor kvar av kategoriane samsvar og ikkje-samsvar. Situasjonar som gir ikkje-samsvar, er for eksempel at kontrasten er for svak sett opp mot skriftstørrelse, at kontrasten er for svak i høgkontrastversjon, at det er manglar i koding av mekanisme for aktivering av høgkontrastversjon osv. Det er også fleire moglege utfall som indikerer at testsida er i samsvar med suksesskriteriet. Bakgrunnen for dette er at det er fleire måtar å oppfylle dette suksesskriteriet på.

Når testresultata er standardiserte og reflekterer fleire moglege utfall, er vi også i stand til å vurdere om det for eksempel er same type brot som går igjen på mange nettstader, eller om brota er meir eller mindre jamt fordelte på fleire typar situasjonar. Tilsvarande får vi informasjon om det er stor variasjon i måtane suksesskriteria er oppfylte på, eller om enkelte måtar peikar seg ut som meir vanlege enn andre. Dette er viktig tilleggsinformasjon og aukar verdien av testane, både ved kontrollar av enkeltløysingar og i større statusmålingar.

⁹ Evaluation and Report Language (EARL) 1.0 Schema, <http://www.w3.org/TR/EARL10-Schema/>

Med førehandsdefinerte utfall basert på registreringar i test, legg vi til rette for at vurdering av testresultat skjer mest mogleg objektivt og i mindre grad er avhengig av den enkelte testar si skjønnsmessige vurdering.

På same måte som utforming av teststega som ja/nei-spørsmål, vil automatisk genererte og standardiserte testresultat gi meir effektiv testgjennomføring og betre kvalitet i resultata. Det gjer det også mogleg å definere ein poengskala som reflekterer testresultata, som vidare kan brukast til å generere kvantitative data/statistikk.

5.2.3 Skala for vurdering av testresultat

Testresultata vi refererer til i førre kapittel er tekstleg formulerte. Vi brukar ein enkel metode for å kvantifisere testresultata, med mål om å etablere eit datagrunnlag for benchmarking og analyse. Formålet er å talfeste i kor stor grad nettstader er utforma i samsvar/ikkje-samsvar med regelverket, både på overordna og noko meir detaljert nivå. Skalaen brukar vi ved statusmålingar og ikkje ved kontrollar i samband med enkelttilsyn.

Skalaen er generisk og reknar poeng per suksesskriterium, alternativt per testregel. For suksesskriterium med fleire testreglar, kan poenga reknast saman til ein poengscore per suksesskriterium og summerast til ein samla poengscore for ein nettstad. Resultata kan og aggregertast for alle nettstader som er med i ei måling og uttrykke eit samla mål for universell utforming.

Ved hjelp av metadata om nettløysingane kan vi også vurdere kva område eller tema som samla sett er mest i samsvar/ikkje-samsvar med regelverket, for eksempel navigasjon, skjema, medieinnhald eller liknande.

Vi måler resultat på to nivå:

- Overordna nivå (poeng for samsvar og ikkje-samsvar)
- Meir detaljert nivå (prosentscore for grader av samsvar)

Formålet er å generere data til analyse, både på overordna og meir detaljert nivå. På overordna nivå måler vi kategorisk kva krav eller suksesskriterium det er avdekka brot på (ikkje samsvar) og kva krav som er i varetekne (samsvar).

Skalaen på overordna nivå har verdiane 0 og 1:

- **1 poeng:** Samsvar - Alle testobjekta er utforma i samsvar med kravet.
- **0 poeng:** Ikkje-samsvar - Eitt eller fleire testobjekt er utforma slik at dei ikkje er i samsvar med kravet.

Ein nettstad får 0 poeng på eit suksesskriterium, så sant det er målt resultat som indikerer ikkje-samsvar. Dette gjeld uavhengig av om eit fleirtal, eller nesten alle testobjekta på ein nettstad er vurderte til å vere i samsvar. Viss nettstaden får 1 poeng på for eksempel test av bilde, inneber det at alle testa bilde på nettstaden har tekstalternativ i samsvar med suksesskriteriet. Ved å måle poeng per suksesskriterium og ikkje per nettside identifiserer vi på ein enkel måte kva suksesskriterium som er ivaretekne i løysinga og kva krav det er avdekka brot med.

Samla sett vil det vere slik at viss ein nettstad i det heile har førekomstar av 0 poeng, er nettstaden ikkje utforma i samsvar med WCAG 2.0.

For meir detaljert analyse er det også interessant å gå djupare inn i testresultata. Dette oppnår vi ved å vurdere resultata på meir detaljert nivå.

På meir detaljert nivå måler vi kor stor grad ei nettløysing er i samsvar med regelverket, for kvart enkelt suksesskriterium eller tema som er med i testen. Er det for eksempel brot med krava til kontrast på alle sidene som er testa, eller det avdekka kontrastfeil på eit lite mindretal? Dette gir meir nyansert informasjon om grad av universell utforming, både på nettstadnivå og i meir aggregerte analysar.

Grad av universell utforming for ein nettstad blir målt i oppnådde poeng i prosent av maksimalt oppnåelege poeng. Vi brukar prosentscore for å vurdere og samanlikne resultat. Bakgrunnen for at vi brukar prosent oppnådde poeng og ikkje talet på oppnådde poeng, er at maksimalt oppnåeleg poengsum vil variere frå nettstad til nettstad, og er dermed ikkje råd å samanlikne direkte.

Maksimalt oppnåelege poeng er poengsummen ein ville fått om testresultata indikerte samsvar for alle testane som inngår i ei måling, korrigert for utfall av typen ikkje-førekomst, og ikkje testa.

Viss ei måling femner om for eksempel innhaldstypene overskrifter, skjema og video, vil maksimalt oppnåeleg poengsum for nettstadene som er med i målinga berre vere lik viss alle dei testa nettstadene har alle tre innhaldstypene. Når vi skal samanlikne resultat for løysingane samla sett, og ikkje spesifisere per tema, har vi derfor valt å bruke prosentscore og ikkje oppnådde poeng som indikator for universell utforming.

Ved å rekne ut prosentdelen av testobjekt, for eksempel visuelle overskrifter, som er koda i samsvar med suksesskriteriet, får vi informasjon om i kva suksesskriteriet er ivareteke. Ved å analysere testdata meir detaljert, slik dette opnar for, vil ein få eit meir nyansert bilde av status for universell utforming. Dette er også viktig med tanke på å få informasjon om kor omfattande ulike digitale barrierar er – og ikkje minst – kor omfattande tiltak som må til for å oppnå at nettstader blir universelt utforma.

Vurdering av testresultat på overordna og detaljert nivå er illustrert i eksempelet i tabellen under.

Testregel	Talet på testobjekt for kvar testregel	Talet på testobjekt som er i samsvar	Talet på testobjekt som bryt	Poengskala (kategorisk samsvar eller brot)	Prosentcore (grad av samsvar)
1.1.1a	15 bilde	5 bilde	10 bilde	0 poeng	33 %
1.3.1a	20 overskrifter	20 overskrifter	0 overskrifter	1 poeng	100 %
3.3.2a	18 ledetekstar	16 ledetekstar	2 ledetekstar	0 poeng	89%

I dette eksempelet er det brot på to av tre krav/suksesskriterium løysinga er vurdert opp mot. Av potensielt 3 poeng, får nettstaden derfor 1. Når vi går meir detaljert til verks, ser vi at alle overskrifter er i samsvar med suksesskriterium 1.3.1, nesten 90 prosent av ledetekstar/instruksjonar er i samsvar med suksesskriterium 3.3.2, medan berre ein tredjedel av bilda/illustrasjonane er i samsvar med suksesskriterium 1.1.1. Samla sett er det i eksempelet avdekka brot med WCAG 2.0 i 12 av 53 testar. Slike vurderingar gir viktig utfyllande informasjon, og opnar for meir nyanserte vurderingar.

5.2.4 Datamodell for analyse av testdata og metadata/andre datakjelder

Testdata som ved hjelp av skalaen er kvantifiserte, gir informasjon om i kva grad ein eller fleire nettløysingar er utforma i samsvar med krava som følger av standarden WCAG 2.0. Ved å knyte testdata opp mot metadata om nettløysingane og verksemdene som er med i ei måling, aukar vi informasjonsverdien av målingane vesentleg. Data frå test av løysingane blir kopla med informasjon om kva næringsgruppe og sektor verksemdene som er ansvarlege for løysingane høyrer til. På denne måten avdekker vi kva samfunnsområde som i størst grad har digitale barrierar.

Dette er bakgrunnen for at alle indikatorane, i tillegg til å innehalde testreglar, er definerte med metadata som viser kva innhaldstypar, strukturelle element eller funksjonalitet kravet gjeld for. Vi har også, med bakgrunn i forstå-artiklane til suksesskriteria i WCAG, definert brukssituasjonar/brukargrupper som metadata knytt til kvart enkelt suksesskriterium. Andre eksempel på metadata er testmetode, for eksempel om testane er manuelle, automatiske eller semiautomatiske¹⁰ og kva formålet med test er (tilsyn eller statusmåling).

Testreglane er merka opp etter kategoriar for kva brukssituasjonar eller brukargrupper krava i særleg grad skal ta omsyn til:

- Blinde
- Svaksynte
- Fargeblinde
- Døvblinde
- Døve
- Nedsett høyrsel
- Nedsett kognisjon
- Nedsett motorikk
- Fotosensitivitet/anfall
- Alle (krav som gjer nettløysingar meir brukarvennlege for alle)

På tilsvarende måte er testreglane inndelte i kategoriar, som fortel om kva innhaldstype eller funksjonalitet dei gjeld for. Dette er illustrert i tabellen under.

¹⁰ Per no har ikkje tilsynet heilautomatiserte testmetodar

Kategori	Eksempel på innholdstype eller funksjonalitet
Alternativt format	Tekstalternativ til bilde og anna ikkje-tekstleg innhald, teksting av video.
Presentasjon	Markering av lenker, bruk av farge, kontrast mellom tekst og bakgrunn, forstørring av innhald, innhald som glimtar og bilde av tekst.
Navigasjon	Styring av lyd, tidsavgrensingar, sidetittel, formål med lenker, navigasjonsmekanismar.
Tastaturnavigasjon	Funksjonalitet er mogleg å betene, synleg fokusmarkering, tastaturfelle, tastaturrekkefølge, snarveglenke, kontekstendring.
Betening av skjema	Instruksjonar og ledetekstar, feilmeldingar, mogleg å endre eller angre innsending av skjema med viktig formål.
Kode	Overskrift, tabell, liste, språk på hovudinnhald og andre delar av innhaldet, skjemaelement, knappar, iframe og kodesyntaks.

Det er fleire tema eller område under kvar kategori. For eksempel vil kategorien kode famne om overskrifter, lister, tabellar og skjema. Kategorien tastaturnavigasjon inneheld testreglar som måler moglegheit til å nå alt med tastatur, fokusmarkering, tastaturfeller og snarveglenker.

Enkelte testreglar og suksesskriterium vil kunne plasserast i fleire kategoriar. For eksempel kan koding av skjemaelement relaterast både til kategorien kode og kategorien betening av skjema. Dette er vi merksame på i analysesamanheng og samanliknar derfor berre kategoriar som gjensidig utelukkar kvarandre.

I tillegg til denne typen metadata, har vi også data om verksemdene og nettløysingane som er aktuelle for test/verifikasjon. Det er særleg næringsgruppe/bransje og samfunnssektor som er aktuelle i så måte. I tillegg har vi også informasjon som kan indikere bruksvolum for løysingane vi verifiserer. Dette er for eksempel tal tilsette i verksemdene som er ansvarlege for nettløysingane, tal innbyggjarar i kommunane (som brukar kommunale nettløysingar) og enkelte data om brukarvolum for dei største nettstadene.

Vi har etablert ein datamodell for å strukturere tilsynet sine datasett. Datamodellen er fleksibel slik at vi på eit seinare tidspunkt kan legge til nye metadata og kople til for eksempel eksisterande testresultat.

Datamodellen skal ivareta fleire formål:

- Ved hjelp av metadata om innholdstypar og funksjonalitet som inngår i kvar enkelt indikator, skal vi lett kunne identifisere eit sett av testreglar for å teste for eksempel skjema. På tilsvarende måte vil vi **etter** gjennomført måling, bruke den same datamodellen for å analysere testdata og vurdere grad av samsvar/ikkje-samsvar med regelverket, for alle skjema som inngår i ei måling.

-
- Ved hjelp av metadata som viser kva brukssituasjonar kvart suksesskriterium skal ta omsyn til, kan vi analysere testdata for å få informasjon om konsekvensar av manglande universell utforming. På denne måten får vi informasjon om digitale barrierar er jamt fordelte for ulike brukargrupper, eller om det i særleg grad er brot med suksesskriteria som skal ta omsyn til for eksempel personar med nedsett motorikk eller kognitive funksjonsnedsettingar.
 - Ved å knyte testdata frå verifikasjon av løysingane opp mot informasjon om kva næringsgruppe og sektor verksemdene som er ansvarlege for løysingane høyrer til, kan vi avdekke kva samfunnsområde som har dei mest omfattande digitale barrierane. Data om næringsgruppe/sector og størrelse på verksemdene blir også brukt til å identifisere nettløysingar som er aktuelle for måling.

Tilsynet analyserer testresultat i kombinasjon med metadata og andre datakjelder for å avdekke risikoområde som skal følgast opp i kontrollsamanheng. Dette har mellom anna resultert i at tekstalternativ til bilde og illustrasjonar, kontrast og koding av nettløysingar (og dermed skjema), er peika ut som særleg viktige område. Det er også variasjon mellom samfunnssektorar og næringsgrupper når det gjeld omfang av digitale barrierar¹¹.

Metadata er slik sett ein viktig del av tilsynet sine indikatorar for universell utforming. Ved å knyte desse datakjeldene saman med testdata frå evaluering av nettløysingane, kan vi i vesentleg større grad målrette tiltak for auka universell utforming. Dette gjeld både ved innretting av kontrollverksemda mot samfunnsområde og tema med høgast risiko for manglande samsvar, og når vi vurderer konsekvensar av manglande samsvar i lys av kva brukssituasjonar eller brukargrupper som blir særleg råka.

Tilsynet sin datamodell er nærare beskriven i dokumentet «Dokumentasjon av tilsynet sin datamodell for universell utforming av ikt». ¹²

5.3 Nøkkellindikatorar og testreglar for statusmåling

Tilsynet sitt indikatorsett inneheld testreglar for alle suksesskriteria i WCAG 2.0 som er obligatoriske etter det norske regelverket. Det er likevel sjeldan aktuelt å verifisere ikt-løysingar opp mot alle suksesskriteria. Både ved tilsyn og i statusmålingar gjer vi eit utval.

Til bruk i statusmålingar har vi valt ut eit sett av nøkkellindikatorar og testreglar som dekker eit utval av suksesskriteria i standarden. Utvalet er gjort med basis i risiko og vesentlegheit, og bygger på kriteria som er lista opp under:

- Dei fire overordna prinsippa i WCAG 2.0 skal vere representerte.
- Ulike brukssituasjonar/brukargrupper skal takast omsyn til (blinde/svaksynte, døve/nedsett høyrsel, nedsett motorikk og nedsett kognitiv funksjonsevne).

¹¹ Difi-rapport 2015:7 Digitale barrierar på norske nettstader. Status for universell utforming av nettstader i privat og offentleg sektor – 2014 (Tilsyn for universell utforming av ikt, 2015)

¹² Dokumentasjon av tilsynet sin datamodell for universell utforming av ikt, (Difi, Tilsyn for universell utforming av ikt, 2018)

- Dei viktigaste innhaldstypene og eigenskapane ved nettløysingane skal vere representerte.
- Dei viktigaste risikoområda avdekka i tidlegare statusmålingar og tilsyn skal inngå.

Med bakgrunn i kriteria lista opp over, er det valt ut suksesskriterium og testreglar for nøkkelindikatorsettet, slik det går fram i tabellen under.

Nr	Suksess-kriterium	Testregel
1	1.1.1	- Bilde har tekstalternativ. - Formål med lenka bilde går fram av lenketekst og/eller tekstalternativ.
2	1.2.2	- Førehandsinnspelt video med lyd har teksting.
3	1.3.1	- Overskrifter er rett koda. - Tabellar og overskriftsceller er rett koda. - Lister er rett koda.
4	1.4.1	- Lenka tekst skil seg frå anna tekst med meir enn berre farge.
5	1.4.2	- Styring av lyd som startar automatisk, og ikkje stoppar innan 3 sekund.
6	1.4.3	- Det er tilstrekkeleg kontrast mellom tekst og bakgrunn.
7	1.4.4	- Tekst kan forstørrast opp til minst 200 %-vising utan tap av innhald og funksjonalitet.
8	2.1.1	- Det er mogleg å nå innhald og bruke funksjonalitet med tastatur.
9	2.1.2	- Det finst ingen tastaturfeller på nettsida.
10	2.4.4	- Formål med lenker går fram av lenketeksten, eller lenketeksten og konteksten saman.
11	2.4.6	- Overskrifter beskriv innhaldet på ein god måte.
12	2.4.7	- Innhald som kan betenast med tastatur, får synleg fokusmarkering.
13	3.3.1	- Tomme obligatoriske skjemafelt som blir oppdaga automatisk, får feilmelding.
14	3.3.2	- Skjemaelement er identifiserte ved hjelp av instruksjonar eller ledetekstar.
15	4.1.1	- Koden inneheld ikkje syntaksfeil.
16	4.1.2	- Skjemaelement er identifiserte i koden. - Knappar er identifiserte i koden.

Testreglane knytt til nøkkelindikatorane er tenkt å skulle gi ei rimeleg god oversikt over status for universell utforming på ein nettstad. Settet femner om i alt 20 testreglar som dekker 16 av dei 35 suksesskriteria i WCAG 2.0 som det er referert til i det norske regelverket.

Vi vurderer nøkkelindikatorane som eit godt grunnlag for gjennomføring av statusmålingar, der vi kan verifisere relativt store volum av nettløysingar.

Nøkkelindikatorane kan utgjere ein fast basis i alle målingar. Det er likevel viktig å opne for å legge til fleire krav og testreglar og rullere på desse, slik at ein over ein lengre periode får verifisert alle krav i standarden. Målet er å avdekke eventuelle nye risikoområde.

6 Utval av nettløysingar og nettsider til statusmåling

Tilsynet gjennomfører statusmålingar basert på eit utval av nettløysingar. Formålet med utvalet er å sikre at vi gjennom målingane får informasjon om status for universell utforming av ikt, innanfor ulike sektorar og næringsgrupper. På tilsvarande måte skal utvalet av enkeltsider i ei nettløysing vere slik at viktige innhaldstypar og funksjonalitet for betening inngår i målingane.

Vi tek utgangspunkt i tilrådingar om test av løysingar mot WCAG 2.0¹³. Vi har tilpassa metodar for utval av nettløysingar og nettsider til tilsynet sine behov for informasjon, både om enkeltnettstader og om status for universell utforming på meir overordna nivå, innan ulike samfunnssektorar og næringsgrupper.

6.1 Utval av nettløysingar

Risiko og vesentlegheit er førande prinsipp for utval av nettløysingar. I tillegg til at vi ønsker å formidle eit oversiktsbilde for eit utval av norske nettstader, legg vi derfor i tillegg vekt på å identifisere samfunnsområde (næringsgrupper/bransjar) der

- faren for brot på regelverket er stor
- brot på regelverket får konsekvensar for mange brukarar

Vi brukar ulike kjelder til informasjon om kva sektorar og næringsgrupper som i særleg grad må vektleggast i utvalet. Vi legg vekt på kva tenester som har store bruksvolum på internett, kombinert med risikoområde avdekka gjennom tidlegare statusmålingar og kartleggingar.

I Noreg, som i ei rekke andre land, har vi ikkje noko samla register for offentlege og private nettløysingar som er eigna til å trekke eit utval frå. Kartleggingar tilsynet har gjennomført, viser at 92 prosent av norske verksemder (med meir enn 3 tilsette) har internettsider. I ei utvalsundersøking med verksemder med meir enn 50 tilsette, hadde alle verksemdene internettsider. Vi har derfor konkludert med at vi kan bruke offentlege register for verksemder som grunnlag for å identifisere verksemder og nettløysingar som inngår i utval for målingar.

I og med at risiko og vesentlegheit er førande for utval av nettløysingar til statusmåling, vil ikkje utvalet nødvendigvis vere representativt for alle nettløysingar i Noreg. I eit representativt utval av norske verksemder ville eit fleirtal vore relativt små. For å sikre at utvalet femner om verksemder med nettløysingar som har antatt store brukarvolum, brukar vi talet på tilsette, talet på innbyggjarar (for kommunale nettstader) og generell marknadskunnskap som kriterium for utval. I tillegg set vi saman utvalet slik at vi sikrar ei

¹³ Website Accessibility Conformance Evaluation Methodology (WCAG-EM) 1.0, <http://www.w3.org/TR/WCAG-EM/>

tilstrekkeleg mengde nettløysingar til å kunne spesifisere resultat innanfor næringsgrupper og sektorar som inngår i tilsynet sine primære målgrupper.

Utvalsskeivheit kan korrigerast ved analyse av data. Alternativt kan ein presentere analyse av testdata basert på ikt-løysingane som inngår i målinga, og samstundes presisere grunngeving og kriterium utvalet er bygd på.

I samband med at vi trekker utval til statusmåling, gjer vi også andre kartleggingar. Gjennom spørjeundersøkingar kartlegg vi mellom anna tidspunkt for anskaffing av løysingane. Dette er grunnlaget for å identifisere verksemdar som har løysingar anskaffa etter at fristen for etterleving av krava om universell utforming vart iverksette, og som dermed er aktuelle for tilsyn. I desse kartleggingane etterspør vi også om verksemdene har (eller har planar om å utvikle) mobilapplikasjonar. Denne informasjonen brukar vi til å sette saman eit utval av mobilapplikasjonar, når vi seinare skal måle status for universell utforming av desse løysingane.

Dokumentasjon av utval og utvalsmetodar vil elles gå fram av rapportar vi utarbeider i samband med kvar enkelt statusmåling.

6.2 Utval av nettsider som testsider

Til statusmåling set vi saman eit utval av inntil ti testsider per nettløysing. Dette gjer vi for å skape eit konsistent samanlikningsgrunnlag og sikre at vi ikkje vektar innhaldstypar og funksjonalitet ulikt i ulike løysingar.

I tilsyn er utvalet tilpassa tema for tilsyn og dokumentasjon om dei mest brukte sidene på den aktuelle nettstaden. Vidare skal utvalet reflektere sidetypar/malar som er i bruk på nettstaden og famne om dei vanlegaste brukaroppgåvene. Metode for utval av nettsider, bygger på W3C sitt dokument WCAG-EM 1.0¹⁴.

Vi set saman eit utval som bygger på følgande kriterium:

1. Utvalet skal dekke dei viktigaste sidene for å formidle formål og innhald på nettsidene, for eksempel:
 - Framside eller annan side med informasjon om verksemda.
 - Hovudinnhald på sidene.
 - Annan vesentleg informasjon.
2. Utvalet skal famne om sider som inneheld:
 - Dei viktigaste brukaroppgåvene i nettløysinga, med innhald og funksjonalitet som er avgjerande for at brukaren si sjølvbetening, for eksempel skjema.
 - Alle sider som inngår i ein utvald prosess, så langt det let seg gjere, utan å fullføre økonomiske transaksjonar.

¹⁴ Website Accessibility Conformance Evaluation Methodology (WCAG-EM) 1.0,
<https://www.w3.org/TR/WCAG-EM/>

-
3. Utvalet skal også dekke andre viktige sider på nettstaden, med innhald som er relevant for tema/suksesskriteria som inngår i målinga. I utvalet av nøkkelindikatorar/-testreglar har vi lagt vekt på både innhaldstypar/tema og brukssituasjonar. Suksesskriteria skal ta omsyn til. Det følger av dette at utvalet av nettsider, i tillegg til kriteria lista opp over, skal fanne om sider med bilde/illustrasjonar, tabellar, lister og medieinnhald.
 4. Andre tema som er mindre avhengige av eit spesifikt sideutval, som for eksempel lenker, overskrifter, løpande tekst, tastaturnavigasjon, moglegheiter til forstørring m.m., vil som hovudregel kunne verifiserast på sider valde ut med bakgrunn i kriteria lista opp i punkta 1-3. Viss ikkje dette er til felles, blir sideutvalet supplert med sider som gjer det mogleg å verifisere alle innhaldstypar og funksjonalitet som er relevante for målinga.

I tillegg til utval av testsider, spesifiserer vi i rutinebeskrivinga for gjennomføring av ei statusmåling, kor mange testobjekt, for eksempel talet på bilde, lenker og liknande, som skal verifiserast under dei ulike suksesskriteria.

På same måte som for utval av nettløysingar, vil utval av nettsider/testsider gå fram av rapportar vi utarbeider i samband med kvar enkelt statusmåling.

Vedlegg 1: Tolking av WCAG 2.0, med tilhøyrande testreglar

Suksesskriterium 1.1.1 Ikkje-tekstleg innhald

Formål med 1.1.1

Ikkje-tekstleg informasjon skal vere tilgjengeleg som tekst, slik at vi kan oppfatte den med ulike sansar, som for eksempel syn, høyrsel og taktil sansing. Vi kan dermed formidle informasjon i ei form som er tilpassa behova til brukarane. For eksempel kan ein person som ikkje kan sjå bilde, få lese opp eit tekstalternativ som formidlar innhaldet i bildet. På tilsvarande måte kan ein som ikkje kan høyre, lese eit tekstalternativ. Tekstalternativ skal også kunne gjerast tilgjengeleg via skjermlesar eller andre hjelpemiddel. I tillegg kan dei som av ulike andre årsaker har vanskar med å forstå bilde og illustrasjonar, få hjelp til å tolke informasjon ved hjelp av tekstalternativ som anten kan lesast eller bli lest opp.

Brukssituasjonar for 1.1.1

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til personar som har eller kan ha vanskar med å oppfatte visuelt innhald:

- Svaksynte
- Blinde
- Døve
- Nedsett høyrsel
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon

Tekstlege beskrivingar av innhald i komplekse illustrasjonar er brukarvennleg for alle.

Tolking og presisering av 1.1.1

Kravet inneber at ikkje-tekstleg innhald skal ha tekstalternativ med same formål som det ikkje-tekstlege innhaldet. I ordlyden til suksesskriteriet er det lista ei rekke innhaldstypar og situasjonar der kravet inneber at tekstalternativet er nærare presisert for kvar enkelt situasjon, for eksempel CAPTCHA.

I operasjonalisering av kravet har vi lagt til grunn at følgande typar ikkje-tekstleg innhald er aktuelle å verifisere:

- Ikkje-lenka bilde som er
 - pynt/dekor
 - sanseopplevingar/test
 - meiningsberande
 - komplekse som for eksempel organisasjonskart eller grafar.
- Lenka bilde, det vil seie lenker som inneheld bilde.
- Bilde som har eitt eller fleire klikkbare område.
- CAPTCHA i form av bilde, lyd eller logisk oppgåve.

Formålet med dette er at vi vil unngå å teste eitt og same lenka bilde eller bilde med lenka område.

Skjemainstruksjonar i form av bilde fell inn under både suksesskriterium 1.1.1 og 3.3.2. Testregel for verifikasjon av slike bilde er knytt til suksesskriterium 3.3.2, slik at skjemainstruksjonar av denne typen blir testa meir heilskapleg.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.1.1

Testreglar for suksesskriterium 1.1.1:

- 1.1.1a Bilde har tekstalternativ.
- 1.1.1b Formål med lenka bilde går fram av lenketekst og/eller tekstalternativ.
- 1.1.1c Formål med klikkbare område i bilde går fram av tekstalternativ.
- 1.1.1d CAPTCHA har tekstalternativ og alternativ form.

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.1.1a	Bilde har tekstalternativ	▪ Ikkje-lenka bilde som er pynt/dekor sanseopplevingar, meningsberande eller komplekse	▪ Bilde som er pynt er koda på en slik måte at dei ikkje er til støy. ▪ Bilde som er ei sanseoppleving eller ein test har eit kort tekstalternativ som gir ein beskrivande identifikasjon. ▪ Bilde som er meningsberande har eit kort tekstalternativ som gir same informasjon som bildet. ▪ Bilde som er komplekse har både eit kort og eit utfyllande tekstalternativ som gir same informasjon som bildet.
1.1.1b	Formål med lenka bilde går fram av lenketekst og/eller tekstalternativ	▪ Lenka bilde	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Informasjon om lenkemålet for eit lenka bilde går fram av eitt av følgande alternativ: - lenketeksten - tekstalternativet til bildet - lenketeksten saman tekstalternativet til bildet
1.1.1c	Formål med klikkbare område i bilde går fram av tekstalternativ	▪ Bilde med klikkbare område	▪ Informasjon om lenkemålet for klikkbare område i bilde går fram av tekstalternativet.
1.1.1d	CAPTCHA har tekstalternativ og alternativ form	▪ CAPTCHA i form av bilde, lyd eller logisk oppgåve	▪ Dersom det er brukt CAPTCHA med ikkje-tekstleg innhald, er følgande oppfylt: - Det finst minst to former for CAPTCHA, for eksempel i form av bilde, lyd eller tekst. - Ikkje-tekstleg innhald har eit tekstalternativ som identifiserer og beskriv formålet.

Suksesskriterium 1.2.1 Berre lyd og berre video

Formål med 1.2.1

Informasjon som er formidla gjennom førehandsinnspelt lydspor eller videospor utan lyd, skal vere tilgjengeleg for alle brukarar. Alternativ til lyd og video skal vere utforma slik at informasjon er tilgjengeleg gjennom ulike sansemodalitetar (visuelt, auditivt, taktilt) tilpassa ulike brukarar sine behov. Alternativ skal vere utforma slik at det er tilgjengeleg også ved bruka av datahjelpemiddel.

For eksempel vil ein person med nedsett høyrsele få tilgang til informasjon formidla i video gjennom tekst eller transkripsjon av lyd. Ein person som er synshemma får tilgang til informasjon i form av lyd eller i taktilt format.

Brukssituasjonar for 1.2.1

Kravet er utforma for å ta omsyn til personar som har problem med å oppfatte visuelt innhald og/eller lydinnhald:

- Blinde
- Svaksynte
- Døve
- Nedsett høyrsele
- Døvblinde

Tolking og presisering av 1.2.1

Unntak for krav til alternativ til berre lyd og berre video er gjort greie for i teksten til suksesskriterium 1.2.1 og forståartikkelen til 1.2.1. Følgande er unntatt frå kravet:

- Lyd og video som er meint som mediealternativ til tekst, og er tydeleg merka som dette (jf. suksesskriterium 1.2.1). For at eit mediealternativ skal vere tydeleg merka, må følgande vere oppfylt:
 - Det er presentert i direkte nærleik til ein tekst, og det ikkje er tvil om at det er eit mediealternativ til den aktuelle teksten.
 - Det ligg føre informasjon som viser at det er eit mediealternativ, for eksempel eit ikon som indikerer at det er ein mediespelar, eller ei lenke som for eksempel seier "lytt til teksten", og som er kopla opp til en nærliggande tekst.
- Lydspor som er alternativ til video utan lyd (jf. forståartikkelen til 1.2.1).

Kravet gjeld alle lydklipp og videoklipp utan lyd, så sant desse ikkje er mediealternativ til tekst og tydeleg merka som det. Det er ikkje krav om at lyden/videoen skal vere meiningberande.

Suksesskriteriet stiller krav om at det skal «gis tilgang til» eit alternativ for berre lyd og berre video. Dette inneber at det aktuelle alternativet skal være plassert visuelt nær elementet det skal erstatte, og det skal ikkje vere nødvendig å skrolle for å få auge på alternativet.

Forskrifta gjeld ikkje lydspor og videospor utan lyd, som fell inn under kringkastingslova, jf. forskrifta § 2 fjerde avsnitt.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.2.1

Testreglar for suksesskriterium 1.2.1:

- 1.2.1a Førehandsinnspelt lyd har alternativ i form av tekst.
- 1.2.1b Førehandsinnspelt video utan lyd har alternativ i form av tekst eller lyd.

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.2.1a	Førehandsinnspelt lyd har alternativ i form av tekst	▪ Førehandsinnspelt lyd	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Førehandsinnspelt lyd, som ikkje er eit mediealternativ til tekst eller video, har alternativ i form av tekst. ▪ Tekstalternativet er: - visuelt plassert nær lydklippet, eller - kan nåast via ein mekanisme (lenke, knapp eller liknande) nær lydklippet. ▪ I begge tilfelle er det eit krav at tekstalternativet: - er koda som tekst og - formidlar det same hovudinnhaldet som lydklippet, i same rekkefølge. ▪ Det er ikkje krav om eksakt attgiving av innhaldet, men at alt vesentleg innhald er teke med i rett rekkefølge.
1.2.1b	Førehandsinnspelt video utan lyd har alternativ i form av tekst eller lyd	▪ Førehandsinnspelt video utan lyd	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Førehandsinnspelt video utan lyd, som ikkje er eit til tekst eller lyd har alternativ i form av tekst eller lyd. ▪ Alternativ i form av tekst eller lyd er: - visuelt plassert nær videoklippet, eller - kan nåast via ein mekanisme (lenke, knapp eller liknande) nær videoklippet. - formidlar det same hovudinnhaldet som videoklippet, i same rekkefølge. ▪ Alternativ i form av lyd skal i tillegg: - vere mogleg å spele av ▪ Alternativ i form av tekst skal i tillegg: - vere koda som tekst ▪ Det er ikkje krav om eksakt attgiving av innhaldet, men at alt vesentleg innhald er teke med i rett rekkefølge

Suksesskriterium 1.2.2 Teksting (førehandsinnspelt)

Formål med 1.2.2

Personar som er høyrselshemma eller døve skal få tilgang til synkroniserte mediepresentasjonar. Informasjon gitt i lydspor i video skal vere tilgjengeleg via tekst.

Brukssituasjonar for 1.2.2

Kravet er utforma for å ta omsyn til personar som har problem med å oppfatte lyd:

- Døve
- Nedsett høyrsel

Teksting av synkroniserte mediepresentasjonar kan også gi auka brukarvennlegheit for mange brukarar utan funksjonsnedsettingar, for eksempel i omgivnader med mykje støy.

Tolking og presisering av 1.2.2

Unntak for krav til alternativ til teksting er gjort greie for i teksten til suksesskriterium 1.2.2 og forståartikkelen til 1.2.2. Følgande er unntatt frå kravet:

- Forhåndsinnspelt video med teksting som er meint som mediealternativ til tekst, og tydeleg merka som det, jf. formuleringa i suksesskriteriet.
- For at eit mediealternativ skal vere tydeleg merka, må følgande vere oppfylt:
 - Det er presentert i direkte nærleik til ein tekst, og det ikkje er tvil om at det er eit mediealternativ til den aktuelle teksten.
 - Det ligg føre informasjon som viser at det er eit mediealternativ, for eksempel eit ikon som indikerer at det er ein mediespelar, eller ei lenke som for eksempel seier "lytt til teksten", og som er kopla opp til en nærliggande tekst.

Det er lydinnhald i synkroniserte mediepresentasjonar som skal tekstast. Dette gjeld lydeffektar som tilfører meining til innhaldet, og er viktige for å forstå innhaldet eller formidlar ein stemning.

Suksesskriteriet stiller krav om at det skal «gis tilgang til» teksting. Ut i frå definisjonen av teksting i WCAG inkluderer dette også tekstalternativ til tale og annan lydbasert informasjon som er nødvendig for å forstå medieinnhaldet. Tekstalternativet skal være plassert visuelt nær videoen. Dette inneber også at det ikkje skal vere naudsynt å skrolle for å få auge på alternativet.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.2.2

Testregel for suksesskriterium 1.2.2:

- 1.2.2a Førehandsinnspelt video med lyd har teksting

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.2.2a	Førehandsinnspelt video med lyd har teksting	Førehandsinnspelt video med lyd	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. - Førehandsinnspelt video med lyd, som ikkje er eit mediealternativ til tekst, har alternativ i form av teksting eller tekstalternativ. - Teksting, som anten ligg fast (open teksting) eller som kan slåast på (skjult teksting) skal: - formidle innhaldet i lyd og bilde - innehalde følgande element: Tale og dialog med markering av kven som snakkar, og lydinnhald som er viktig for å forstå videoen. - vere visuelt synleg, men ikkje forstyrre viktig innhald i videoen. - Tekstalternativ, alternativt kan videoen ha eit tekstalternativ som er visuelt plassert nær videoklippet, eller kan nåast via ein mekanisme (lenke, knapp eller liknande). - Tekstalternativet skal - vere koda som tekst - formidle innhaldet i lyd og bilde, og innehalde følgande element: Tale og dialog med markering av kven som snakkar og lydinnhald som er viktig for å forstå videoen. - Det er ikkje krav om eksakt attgiving av innhaldet, men at alt vesentleg innhald er teke med i rett rekkefølge.

Suksesskriterium 1.3.1 Informasjon og relasjonar

Formål med 1.3.1

Informasjon eller relasjonar som kan bli oppfatta av dei som kan sjå og/eller høyre, skal også skal vere tilgjengeleg for andre brukarar. For å gjere informasjonsinnhald i ulike innhaldstypar tilgjengeleg for alle, må innhaldstypane (som for eksempel overskrifter og tabellar) kodast i samsvar med den visuelle presentasjonen.

Sjåande brukarar kan oppfatte struktur og relasjonar gjennom visuelle hint, som for eksempel:

- Overskrifter, som kan være i større eller feit skrift, skilt frå avsnittet under med eit linjeskift.
- Listepunkt, som startar med eit kulepunkt eller liknande.
- Tabellar for å organisere data i rader og kolonnar med overskrifter, for å vise ulike typar data.
- Grupper av skjemaelement som deler same ledetekst.
- Ord som har ulik status (for eksempel lenker og sitat) og er markerte med ulik skrifttype, understreking, feit skrift eller kursiv.
- Lydsignal kan bli brukt for å vise struktur, for eksempel kan eit pling markere starten på eit nytt avsnitt eller ein del av innhaldet.

Ved å kode innhaldstypar på rett måte, blir dei tilgjengelege også for brukarar som ikkje kan sjå og/eller høyre.

Brukssituasjonar for 1.3.1

Suksesskriteriet skal ta omsyn til brukarar med ulike funksjonsnedsettingar ved å sikre at brukarantar og datahjelpemiddel kan presenterer innhald tilpassa ulike brukarar sine behov:

- Blinde
- Døvblinde

Tolking og presisering av 1.3.1

Ordlyden i suksesskriteriet opnar for at formidling av informasjon, struktur og relasjonar anten kan bestemast programmeringsmessig, eller gjerast gjeldande som tekst.

I nokre tilfelle vil det ikkje vere teknologisk mogleg å presentere informasjon eller relasjonar i andre format. I slike tilfelle skal informasjon, struktur og relasjonar forklarast i form av tekst. Forståartikkelen til suksesskriteriet framhevar likevel at dersom det er teknologisk mogleg å bestemme informasjonen og relasjonane programmeringsmessig, er dette tilrådd framfor å gjere informasjonen tilgjengeleg som tekst. Tilsynet si operasjonalisering av dette suksesskriteriet er avgrensa til å verifisere om informasjon, struktur og relasjonar er bestemt programmeringsmessig.

Suksesskriteriet gjeld for alle innhaldstypar, strukturelle element og relasjonar. I operasjonalisering av kravet, har tilsynet valt å innlemme følgande innhald i testreglane: Overskrifter, lister/kulepunkt, tabellar og skjemaelement/grupper av skjemaelement. For å unngå å teste eitt og same innhaldselement fleire gonger, som følge av at det er krav til same innhaldstypar i fleire suksesskriterium, er testreglar for koding av skjemaelement og grupper av skjemaelement, knytt til suksesskriterium 4.1.2. Dette suksesskriteriet stiller krav om at både namn og rolle til innhaldselement er bestemt programmeringsmessig. Det er derfor mest formålstenleg å teste koding av skjemaelement i tilknytning til suksesskriterium 4.1.2.

Innhaldstypar, strukturelle element og relasjonar som per no ikkje er mellom anna dekkja i testreglane, er avsnitt, sitat og referansar, heva og senka skrift, tabellar brukt til layout, WAI-ARIA regionar og landemerke.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.3.1

Testreglar for suksesskriterium 1.3.1:

- 1.3.1a Overskrifter er rett koda.
- 1.3.1b Tabellar og overskriftsceller er rett koda.
- 1.3.1c Lister er rett koda.

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.3.1a	Overskrifter er rett koda	- Visuelle overskrifter - Hierarki av visuelle overskrifter	- Visuelle overskrifter er koda som overskrift. - Overskrifter som inngår i eit visuelt overskriftshierarki, er koda med rett overskriftsnivå.
1.3.1b	Tabellar og overskriftsceller er rett koda	Tabellar (informasjon som er strukturert i rader og kolonnar)	- Følgande innhald i tabellar er koda semantisk rett: - Tabelltittel - Overskriftsceller tabellar med overskrift i berre ei rad eller kolonne - Overskriftsceller i tabellar med overskrifter både på kolonne og rad - Overskriftsceller i tabellar med overskrifter på fleire rader og/eller kolonnar inne i tabellen
1.3.1c	Lister er rett koda	Visuelle lister (gruppert informasjon, markert med for eksempel kulepunkt eller tal)	- Visuelle lister er koda på følgande måte: - Nummererte lister er koda som nummerert liste. - Unummererte lister er koda som unummerert liste. - Beskrivande lister (lister som har to nivå og gir utfyllande forklaringar) er koda som beskrivande lister.

Suksesskriterium 1.3.2 Meiningsfylt rekkefølge

Formål med 1.3.2

Skjermlesarar og andre hjelpemiddel skal kunne presentere innhald i same meningsfulle rekkefølge som den visuelle presentasjonen på ei nettside. Innhald som ikkje blir presentert i ei logisk leserekkefølge, kan forvirre brukaren, og gjere innhaldet utilgjengeleg.

Brukssituasjonar for 1.3.2

Suksesskriteriet skal ta omsyn til brukarar som er avhengig av å få lese opp innhald på ei nettside ved hjelp av datahjelpemiddel:

- Blinde
- Svaksynte
- Døvblinde

Tolking og presisering av 1.3.2

Den same meningsfylte rekkefølga som innhaldet er presentert i på sida, skal ivaretakast ved opplesing. Det går fram av forståartikkelen til suksesskriteriet at ei rekkefølge er meningsfull dersom rekkefølga på innhaldet ikkje kan endrast utan å endre meningsinnhaldet. Semantikken til enkelte element definerer om innhaldet representerer ei meningsfylt rekkefølge.

Eksempel på meningsfylte rekkefølger er

- innhald koda som tekst
- innhald koda som tabell
- innhald koda som nummerert liste

Unummererte lister blir ikkje rekna som er meningsfylt rekkefølge.

Forståartikkelen presiserer elles følgande:

- Å definere ei bestemt rekkefølge er nødvendig berre i dei tilfella der rekkefølga påverkar meningsinnhaldet.
- Det kan vere ulike rekkefølger som ivaretek kravet om å presentere innhald i ei meningsfylt rekkefølge.
- Det er berre nødvendig å sørge for korrekt rekkefølge.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.3.2

Testregel for suksesskriterium 1.3.2:

- 1.3.2a Meningsfylt leserekkefølge er ivareteken i koden

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.3.2a	Meningsfylt leserekkefølge er ivareteken i koden	▪ Innhald som er presentert i ei meningsfull rekkefølge	▪ Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Leserekkefølga på innhaldet i visning med CSS slått av, samanlikna med vanleg visning, er anten: - den same, eller - ei leserekkefølge som på annan måte presenterer det same meningsinnhaldet

Suksesskriterium 1.3.3 Sensoriske eigenskapar

Formål med 1.3.3

Formålet med suksesskriteriet er å sikre at alle brukarar kan oppfatte instruksjonar for å betene innhald, sjølv om dei ikkje kan oppfatte form, størrelse eller bruke informasjon om romleg plassering eller orientering. Enkelte datahjelpemiddel oppfattar ikkje form eller posisjon på innhaldselement, for eksempel «rund» eller «til venstre». Dette suksesskriteriet krev at det blir gitt fleire opplysningar for å klargjere denne typen informasjon.

Å gi informasjon ved hjelp av form, plassering eller liknande er likevel ein effektiv metode for mange brukarar, inkludert personar med kognitive funksjonsnedsettingar. Det er derfor mogleg å vise til sensoriske eigenskapar, som for eksempel "den runde knappen", men det skal då være meir informasjon i tillegg.

Brukssituasjonar for 1.3.3

Kravet er utforma for å ta omsyn til personar som er blinde eller har nedsett syn og derfor har vanskar med å oppfatte informasjon om sensoriske eigenskapar:

- Blinde
- Svaksynte
- Døvblinde

Tolking og presisering av 1.3.3

Suksesskriteriet gjeld instruksjonar for betening av innhald og krav om at det skal givast meir informasjon enn tilvising til sensoriske eigenskapar. Det følger av forståartikkelen til suksesskriteriet at instruksjonane kan innehalde ord som refererer til leserekkefølge, dersom den same leserekkefølga er ivareteken i koden.

Presiseringar:

- Farge: Det går fram av ein merknad til suksesskriteriet at bruk av farge er knytt til suksesskriterium 1.4.1, som stiller krav om at farge ikkje er einaste visuelle verkemiddel.
- Bilde: Instruksjonar i form av bilde (for eksempel skjemainstruksjonar) fell inn under suksesskriterium 1.1.1 og blir verifisert under dette suksesskriteriet.
- Løpande tekst: Vi verifiserer ikkje tilfelle der instruksjonar om betening som viser til komponentane sine sensoriske eigenskapar, er gitt i løpande tekst. Dette ville vore svært ressurskrevjande med fare for noko tilfeldig testing og ujamn kvalitet i testresultat.

Testregel, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.3.3

Testregel for suksesskriterium 1.3.3:

- 1.3.3a Instruksjonar for betening av skjema er ikkje utelukkande avhengige av sensoriske eigenskapar.

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.3.3a	Instruksjonar for betening av skjema er ikkje utelukkande avhengige av sensoriske eigenskapar	▪ Instruksjonar i skjema som inneheld referanse til sensoriske eigenskapar	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Instruksjonar som inneheld informasjon om komponentars sensoriske eigenskapar (form, størrelse, visuell plassering på sida, orientering, eller lyd), inneheld også annan informasjon som let brukaren finne og betene komponenten. ▪ Kravet kan og vere oppfylt viss noko av det følgjande er ivareteke: - i instruksjonen er det brukt ord som i språket er naturleg for å referere ei leserekkefølge og denne rekkefølga er den same i koden

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
			- instruksjonen er gitt i form av symbol/ikon eller grafiske framstilling, og dette er identifisert i koden

Suksesskriterium 1.4.1 Bruk av farge

Formål med 1.4.1

Informasjon som er formidla med bruk av farge eller fargeforskjellar skal vere tilgjengeleg for alle.

Farge skal derfor ikkje vere einaste visuelle verkemiddel som er brukt til å formidle informasjon, vise til ei handling, be om respons eller skilje ut eit visuelt element. Farge skal brukast i kombinasjon med andre verkemiddel, som for eksempel tekst eller annan visuell markering enn farge.

Brukssituasjonar for 1.4.1

Suksesskriteriet skal ta omsyn til brukarar som har problem med å oppfatte informasjon som er formidla gjennom farge/fargeforskjellar:

- Blinde
- Svaksynte
- Fargeblinde

Suksesskriteriet vil også gi auka brukarvennlegheit for personar utan funksjonsnedsettingar.

Tolking og presisering av 1.4.1

Tilsynet legg til grunn at suksesskriteriet gjeld berre der farge er brukt som verkemiddel for å formidle informasjon, og ikkje der farge er brukt som dekor eller pynt. Det blir ikkje råda frå å bruke fargar eller fargekoding, så lenge det i tillegg blir brukt andre visuelle uttrykk for å formidle informasjonen.

Suksesskriteriet gjeld for alle innhaldstypar. Tilsynet si operasjonalisering av kravet i testreglar femner om lenka tekst, informasjon i grafiske framstillingar, skjemaelement og feilmeldingar. Testregelen testar lenker i løpande tekst. Test av lenker dekker ikkje lenker i meny og lenker som er grupperte saman, og som ikkje er visuelt plasserte i tilknytning til ikkje-lenka innhald.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.4.1

Testreglar for suksesskriterium 1.4.1:

- 1.4.1a Lenka tekst skil seg frå anna tekst med meir enn berre farge.
- 1.4.1b Informasjon i grafiske framstillingar skil seg ut med meir enn berre farge.
- 1.4.1c Skjemaelement og feilmeldingar er merka med meir enn berre farge.

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.4.1a	Lenka tekst skil seg frå anna tekst med meir enn berre farge	▪ Lenker i løpande tekst (ikkje i meny) ▪ Lenka overskrifter	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Lenker i løpande tekst oppfyller eitt av alternativa under: - Lenker som er markerte med farge, skil seg frå nærliggande ikkje-lenka tekst med meir enn berre farge, for eksempel skrifttype, skriftstørrelse, understreking, uthava skrift, ramme eller ikon. - Lenker som er markerte med berre farge har ein kontrast på minst 3:1 mot nærliggande ikkje-lenka tekst, og får synleg markering med meir enn berre farge, både ved mouseover og tastaturnavigasjon. Endring av musepeikaren og standard fokusmarkering ved tastaturnavigasjon, er ikkje tilstrekkeleg markering.
1.4.1b	Informasjon i grafiske framstillingar skil seg ut med meir enn berre farge	▪ Grafiske framstillingar, for eksempel: diagram, organisasjonskart, grafiske framstillingar av transportsystem og liknande.	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Dersom farge er brukt som visuelt verkemiddel for å formidle informasjon eller skilje ut visuelle element i grafiske framstillingar, er også eit av følgande oppfylt: - Forklarande tekst eller andre visuelle verkemiddel som gir same informasjon som er formidla gjennom bruk av farge. Eksempel: mønster, form (for eksempel stjerne, diamant, firkant og liknande) eller direkte kopling mellom del av illustrasjon der farge er brukt og forklarande informasjon. - Det finst ein mekanisme som aktiverer slik informasjon.
1.4.1c	Skjemaelement og feilmeldingar er merka med meir enn berre farge	▪ Bruk av farge i skjemaelement, instruksjonar og feilmeldingar	▪ Skjemaelement, instruksjonar og feilmeldingar som brukar farge til å - formidle informasjon - vise ei handling - be om respons - eller skilje ut eit visuelt element er merka med meir enn berre farge og merkinga er visuell.

Suksesskriterium 1.4.2 Styring av lyd

Formål med 1.4.2

Lyd som startar automatisk på ei nettside skal ikkje forstyrre lyd eller tale frå skjermlesar, talesyntese eller liknande programvare som les opp tekstleg innhald. Lyd som startar automatisk vil gjere det vanskeleg for brukaren å høyre talen frå skjermlesar/talesyntese, og dermed også gjere det vanskeleg å navigere på sida.

Brukssituasjonar for 1.4.2

Suksesskriteriet gjeld personar som brukar skjermlesarteknologi eller kan ha vanskar med å fokusere på visuelt innhald, inkludert tekst, når lyd blir spelt av:

- Blinde
- Svaksynte

Moglegheit til å styre lyd som startar automatisk, vil også gi auka brukarvennlegheit for alle brukarar.

Tolking og presisering av 1.4.2

Suksesskriteriet krev at det finst ein mekaniske for å styre lyd når automatisk starta lyd varer i meir enn tre sekund. Mekanismen for å styre lyden må vere lett tilgjengeleg og lyden må kunne styrast på nettstaden. Det går fram av suksesskriteriet at ein ikkje skal bruke den generelle volumkontrollen i operativsystemet for å styre lyden.

Det følger av teknikk G 170 knytt til suksesskriteriet, at ein mekanisme er visuelt plassert nær starten av sida når det ikkje er naudsynt å skrolle vekk frå starten av sida for å nå den.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.4.2

Testregel for suksesskriterium 1.4.2:

- 1.4.2a Styring av lyd som startar automatisk, og ikkje stoppar innan 3 sekund.

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.4.2a	Styring av lyd som startar automatisk, og ikkje stoppar innan 3 sekund	▪ Nettsider med lyd som startar automatisk, og ikkje stoppar innan tre sekund	▪ Lyd som startar automatisk og ikkje stoppar innan 3 sekund har ein mekanisme for styring av lyd som: - er visuelt plassert nær starten av sida - kan brukast med tastatur - er tidleg i tab-rekkefølga (maksimalt 5 tab-steg) - har visuell markering i form av tekst eller symbol

Suksesskriterium 1.4.3 Kontrast

Formål med 1.4.3

Det skal vere tilstrekkeleg kontrast mellom bakgrunn og tekst på nettstaden. Då kan også brukarar med moderat nedsett syn lese teksten. Dette omfattar også brukarar med redusert fargesyn.

Kontrastforholdet 4,5:1 er sett fordi dette vil kompensere for eit synstap på 20/40. Eit slikt synstap er vanleg for eldre. Denne kontrasten vil gjere tekst enklare å lese for alle brukarar, for eksempel på ein liten skjerm (smarttelefon/nettbrett) eller i sollys.

Brukssituasjonar for 1.4.3

Suksesskriteriet gjeld i særleg grad personar med:

- Svaksynte
- Fargeblinde

Tilstrekkeleg kontrast mellom tekst og bakgrunn gir auka brukarvennlegheit for alle brukarar.

Tolking og presisering av 1.4.3

Det følger av suksesskriteriet at kravet til kontrast

- gjeld berre for tekst og ikkje for grafiske framstillingar eller illustrasjonar
- varierer med skriftstørrelse og utsjånad (feit skrift/ikkje-feit skrift)

Kravet til kontrast mellom tekst og bakgrunn er 3:1 for tekst som er større enn 24 pixlar høg i ordinær skrift eller minst 19 pixlar høg i feit skrift. For all annan tekst er kravet til kontrast 4,5:1.

Vi kan ikkje verifisere skriftstørrelse i bilde av tekst. Vi set derfor grenseverdien til kontrast for bilde av tekst målt mot bakgrunn i bildet til 3:1 (som er kravet for stor/utheva skrift), og ikkje 4,5:1 (som er kravet for annan tekst).

Kravet til kontrast er avgrensa til å gjelde tekst som formidlar informasjon. Annan tekst inngår ikkje i tilsynet sine testreglar, som for eksempel:

- Ikkje-informativ tekst brukt til pynt.
- Tekst i logoar og varemerke.
- Tekst i bilde der teksten ikkje er vesentleg for å formidle meiningsinnhaldet.
- Deaktiverte skjemaelement.
- Tekst som ikkje er synleg for nokon.
- Grafiske element i for eksempel diagram og grafar, som støttelinjer, søyler m.m.

Kravet til kontrast kan vere oppfylt på nettsider i ordinær visning eller i ein høgkontrastversjon, som er i samsvar med krava til kontrast, og har ein tilgjengeleg mekanisme for aktivering. I tilfelle med gradert bakgrunn og/eller tekst, er det kontrast på det svakaste punktet som gjeld.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.4.3

Testreglar for suksesskriterium 1.4.3:

- 1.4.3a Det er tilstrekkeleg kontrast mellom tekst og bakgrunn.
- 1.4.3b Det er tilstrekkeleg kontrast mellom tekst og bakgrunn i bilde av tekst.

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.4.3a	Det er tilstrekkeleg kontrast mellom tekst og bakgrunn	▪ Tekst i form av overskrifter/ lenker og annan tekst, ledetekstar/ hjelpetekstar/ feilmeldingar i skjema, illustrasjonar/ diagram (som ikkje er bilde)	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ 1. Tekst har kontrast - på minst 4,5:1 mot bakgrunnen - på minst 3,0 mot bakgrunnen og tekststørrelse er minst 24 pikslar eller 19 pikslar feit/utheva ▪ 2. Det finst ein høgkontrastversjon som tilfredsstiller følgande krav: - Mekanismen for å aktivere er plassert nær starten av sida og er visuelt markert med tekst eller ikon. - Mekanismen tilfredsstiller krava til kontrast i punkt 1 over. - Tekst i høgkontrastversjon tilfredsstiller krava til kontrast punkt 1 over. - Det tekstlege elementet som vart målt med for svak kontrast i ordinær visning, er identisk med elementet i høgkontrastversjon.
1.4.3b	Det er tilstrekkeleg kontrast mellom tekst og bakgrunn i bilde av tekst	▪ Bilde av tekst	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ 1. Bilde av tekst har kontrast på minst 3:1 mot bakgrunnen. ▪ 2. Det finst ein høgkontrastversjon som tilfredsstiller følgande krav: - Mekanismen for å aktivere er plassert nær starten av sida og er visuelt markert med tekst eller ikon. - Mekanismen har kontrast på minst 4,5:1. - Tekst i høgkontrastversjon tilfredsstiller krava til kontrast punkt 1 over. - Det tekstlege elementet som vart målt med for svak kontrast i ordinær visning, er identisk med elementet i høgkontrastversjon.

Suksesskriterium 1.4.4 Endring av tekststørrelse

Formål med 1.4.4

Det skal vere mogleg å forstørre tekst slik at personar med moderat nedsett syn, kan lese tekst utan bruk av hjelpemiddel. Det er krav om at ein skal kunne doble teksten både i høgde og vidde. Denne grensa er sett med tanke på kor mykje teksten skal kunne aukast, utan at det blir problem med den grafiske utforminga av sida.

Brukssituasjonar for 1.4.4

Suksesskriteriet gjeld i særleg grad følgande personar:

- Svaksynte

Moglegheiter til å forstørre tekst gir auka brukarvennlegheit for alle brukarar.

Tolking og presisering av 1.4.4

Det følger av ordlyden i suksesskriteriet at kravet ikkje gjeld for teksting av medieinnhald og for bilde av tekst. Kravet gjeld for all annan tekst, skriven i naturleg språk, også tekst i skjemaelement.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.4.4

Testregel for suksesskriterium 1.4.4:

- 1.4.4a Tekst kan forstørrast opp til minst 200 %-visning utan tap av innhald og funksjonalitet.

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.4.4a	Tekst kan forstørrast opp til minst 200 %-visning utan tap av innhald og funksjonalitet	▪ Tekst som ikkje er teksting i video eller bilde av tekst. ▪ Tekst i skjemaelement.	▪ All tekst kan forstørrast opp til minst 200 % visning utan tap av innhald eller funksjonalitet.

Suksesskriterium 1.4.5 Bilde av tekst

Formål med 1.4.5

Bilde av tekst kan gjere det vanskeleg å oppfatte informasjonen som blir formidla. Det er derfor eit mål at bilde av tekst skal brukast berre når det ikkje er mogleg å presentere innhald på annan måte. Ved å bruke tekst i staden for bilde av tekst, kan brukarar som har behov for ein særskild presentasjon av teksten, justere teksten etter sine behov. Dette kan vere for eksempel skriftstørrelse, farge, linjeavstand eller ved behov for datahjelpemiddel som gjer tekst tilgjengeleg som tale.

Brukssituasjonar for 1.4.5

Suksesskriteriet skal ta omsyn til personar som kan ha vanskar med å orientere seg visuelt:

- Blinde
- Svaksynte
- Nedsett kognisjon (som påverkar lesing)

Tolking og presisering av 1.4.5

Bilde av tekst er å presentere tekst på ein måte som ikkje er tekstleg. Dette omfattar ikkje tekst som saman med anna vesentleg visuelt innhald, inngår i eit bilde. Eksempel på dette er grafar, skjermbilde og diagram som formidlar meir informasjon enn berre tekst.

I enkelte situasjonar kan bilde av tekst vere nødvendig for å oppnå ein visuell effekt. I følge forståartikkelen til suksesskriteriet er dette når:

- det ikkje er mogleg å oppnå ønska visuell effekt ved å formatere tekst
- ein ønska effekt ikkje er mogleg å presentere i dei vanlegaste nettleserane
- presentasjonen krev bruk av teknikkar/teknologi som ikkje er i samsvar med krava i WCAG 2.0

Bilde av tekst er i samsvar med kravet viss skrifttype, størrelse, farge og bakgrunn kan stillast inn.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 1.4.5

Testregel for suksesskriterium 1.4.5:

- 1.4.5 a Bilde av tekst er ikkje brukt unødvendig

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
1.4.5a	Bilde av tekst er ikkje brukt unødvendig	▪ Bilde av tekst	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Bilde av tekst er ikkje i bruk med mindre: - bilde av tekst kan tilpassast brukaren sine krav eller - bilde av tekst er nødvendig for å presentere informasjon

Suksesskriterium 2.1.1 Tastatur

Formål med 2.1.1

Innhald på nettsider skal kunne betenast ved hjelp av tastatur, når dette er mogleg. Nettstaden skal kunne brukast av dei som

- ikkje kan bruke mus
- dei som brukar alternativ til tastatur, for eksempel taleinput, brytarstyring og skjermtastatur

Dei fleste handlingar som blir gjort med mus, som for eksempel å klikke, velje, flytte og forstørre, kan også gjerast med tastatur. Det skal ikkje vere nødvendig å tidsberekne tastetrykka. Brukaren skal heller ikkje måtte gjenta eller utføre mange tastetrykk i løpet av ein kort tidsperiode, eller halde en tast nede i eit lengre tidsrom før tastetrykket blir registrert. Dette er av omsyn til brukarar med motoriske funksjonsnedsettingar.

Brukssituasjonar for 2.1.1

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til personar som ikkje kan bruke utstyr som føreset auge-handkoordinasjon eller som kan ha problem med å finne/betene innhald med mus:

- Blinde
- Svaksynte
- Nedsett motorikk

Tolking og presisering av 2.1.1

Det følger av suksesskriteriet at kravet ikkje gjeld funksjonalitet som det ikkje er formålsteneleg å betene med tastatur. Dette kan vere frihandsteikning eller dataspel der ein for eksempel styrer objekt gjennom ulike hindringar og liknande.

Viss det finst fleire enn ein måte å betene bestemt funksjonalitet på, for eksempel moglegheit for å både velje dato i ein kalender og skrive inn dato direkte i eit datofelt, er det tilstrekkeleg at ein av måtane kan brukast med tastatur.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.1.1

Testregel for suksesskriterium 2.1.1:

- 2.1.1a Det er mogleg å nå innhald og bruke funksjonalitet med tastatur

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.1.1a	Det er mogleg å nå innhald og bruke funksjonalitet med tastatur	▪ Alle typar innhald og funksjonalitet på nettstaden. Føresetnad for test er synleg fokusmarkering ved tastatur-navigasjon	▪ Alt innhald og funksjonalitet på nettsida kan nåast og brukast med tastatur. Unnateke er innhald/funksjonalitet som ikkje er formålstenleg å betene med tastatur.

Suksesskriterium 2.1.2 Ingen tastaturfelle

Formål med 2.1.2

Formålet med kravet er å hindre at brukarar blir ståande fast i eit element på nettsida når dei navigerer ved hjelp av tastaturet.

Brukssituasjonar for 2.1.2

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til personar som er avhengige av å bruke tastatur for å navigere:

- Blinde
- Svaksynte
- Nedsett motorikk

Tolking og presisering av 2.1.2

Det følger av ordlyden i suksesskriteriet at alt innhald på sida skal overhalde kravet.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.1.2

Testregel for suksesskriterium 2.1.2:

- 2.1.2a Det finst ingen tastaturfeller på nettsida

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.1.2a	Det finst ingen tastaturfeller på nettsida	▪ Komponentar og element på nettsida som det er mogleg å navigere til med tastatur	▪ Det er mogleg å navigere med tastatur gjennom alt innhaldet på nettsida, utan å bli ståande fast i noko element.

Suksesskriterium 2.2.1 Justerbar hastigheit

Formål med 2.2.1

Personar med funksjonsnedsettingar skal ha tilstrekkeleg tid til å lese innhald eller gjennomføre handlingar på nettstaden. Å tilby moglegheit til å slå av, justere eller forlenge tidsavgrensingar, vil hjelpe dei som treng meir tid enn forventa til å gjennomføre ei oppgåve.

Brukssituasjonar for 2.2.1

Suksesskriteriet skal ta omsyn til personar som treng å kunne tilpasse tida dei har til rådvelde ved betening av nettsider:

- Blinde
- Svaksynte
- Døve
- Døvblinde
- Nedsett motorikk
- Nedsett kognisjon

Tilstrekkeleg tid til å lese innhald eller gjennomføre handlingar, gir og auka brukarvennlegheit for alle brukarar.

Tolking og presisering av 2.2.1

Suksesskriteriet gjer greie for unntak frå kravet når tidsavgrensinga er

- ein nødvendig del av ei hending i sanntid (for eksempel auksjon), og det finst alternativ
- nødvendig og forlenging vil gjere handlinga ugyldig
- varer lenger enn 20 timar

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.2.1

Testregel for suksesskriterium 2.2.1:

- 2.2.1a Det er mogleg å slå av, justere eller forlenge tidsavgrensingar

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.2.1a	Det er mogleg å slå av, justere eller forlenge tidsavgrensingar	▪ Nettsider som inneheld tidsavgrensing.	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ For nettsider som inneheld tidsavgrensing, er ein av følgande oppfylt: - Det er mogleg å slå av tidsavgrensing. - Det er mogleg å justere tidsavgrensinga med minst 10 gonger standard varigheit. Mekanismen for å justere skal ligge før innhaldet som inneheld tidsavgrensingar. - Det er mogleg å forlenge tidsavgrensinga seinast 20 sekund før den inntreff, ved å gjere ei mindre handling. Det skal vere mogleg å forlenge med minst 10 gonger standard varigheit.

Suksesskriterium 2.2.2 Pause, stopp, skjul

Formål med 2.2.2

Innhald som bevegar seg, for eksempel film, animasjonar, spel i sanntid, automatiske oppdateringar med meir, kan føre til at brukarar ikkje klarar å konsentrere seg om anna innhald på sida.

Det skal derfor vere mogleg å stoppe, pause eller skjule innhald som bevegar seg, eventuelt styre oppdateringsfrekvensen. Innhald som er sett på pause, kan anten fortsette i sanntid eller starte frå punktet der innhaldet vart sett på pause.

Brukssituasjonar for 2.2.2

Suksesskriteriet skal ta omsyn til behova til personar som har:

- Nedsett kognisjon

Moglegheit til å styre innhald som bevegar seg, gir auka brukarvennlegheit for alle brukarar.

Tolking og presisering av 2.2.2

I følge forståartikkelen til suksesskriteriet skal det finnast ein eigen mekanisme for å sette innhald på pause, for eksempel ein pauseknapp. Når innhald er sett på pause, skal det vere mogleg å bruke anna innhald på sida. Det er ikkje tilstrekkeleg at innhald berre er på pause når det er i fokus (med musepeikaren/tastaturfokus). Formålet med å unngå at brukaren blir distraherert, er i så fall ikkje oppfylt.

Kravet gjeld ikkje for innhald som berre bevegar seg i opp til fem sekund. Årsaka til dette er at innhaldsprodusenten då har ein moglegheit til å bruke bevegelse, rulling eller blinking som ein metode for å trekke til seg brukaren si merksemd, samtidig som at distraksjonen er kort nok til at brukaren kan vente.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.2.2

Testreglar for suksesskriterium 2.2.2:

- 2.2.2a Det er mogleg å pause, stoppe eller skjule innhald som bevegar seg, blinkar eller rullar
- 2.2.2b Det er mogleg å pause, stoppe, skjule eller endre oppdateringsfrekvensen for automatisk oppdatert innhald

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.2.2a	Det er mogleg å pause, stoppe eller skjule innhald som bevegar seg, blinkar eller rullar	▪ Nettsider med innhald som bevegar seg, blinkar, eller rullar (som startar automatisk og ikkje stansar innan fem sekund)	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ For nettsider med innhald som bevegar seg, blinkar eller rullar i meir enn 5 sekundar, og som blir vist saman med anna innhald og ikkje er ein nødvendig del av ei handling, er ein av følgande oppfylt: - Det finst ein mekanisme for å pause, stoppe eller skjule innhaldet. Mekanismen ligg anten i direkte tilknytning til innhaldet, eller på starten på sida. - Det finst ein dokumentert tastatursnarveg for å pause, stoppe eller skjule innhaldet. - Det finst ein mekanisme nær starten av nettsida for å laste sida på nytt utan denne type innhald.
2.2.2b	Det er mogleg å pause, stoppe, skjule eller endre oppdateringsfrekvensen for automatisk oppdatert innhald	▪ Nettsider med innhald som oppdaterer seg automatisk, og ikkje samtidig bevegar seg, blinkar eller rullar (meir enn i fem sekundar)	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ For nettsider med innhald som oppdaterer seg automatisk, som blir vist saman med anna innhald og som ikkje er ein nødvendig del av ei handling, er ein av følgande oppfylt: - Det finst ein mekanisme for å pause, stoppe, skjule innhaldet eller styre oppdateringsfrekvensen. Mekanismen ligg anten i direkte tilknytning til innhaldet, eller på starten på sida. - Det finst ein dokumentert tastatursnarveg for å pause, stoppe, skjule innhaldet, eller styre oppdateringsfrekvensen.

Suksesskriterium 2.3.1 Terskelverdi på maksimalt tre glimt

Formål med 2.3.1

Alt innhald skal vere tilgjengeleg for brukarane utan fare for at det skal utløyse anfall som følge av fotosensitivitet. Personar som har epilepsi eller annan fotosensitivitet, kan få anfall av nettsideinnhald som glimtar med ein viss frekvens.

Brukssituasjonar for 2.3.1

Suksesskriteriet skal ta omsyn til personar med

- tilstandar av lys- eller fotosensitivitet som kan gi anfall

Tolking og presisering av 2.3.1

Alt innhald på nettstaden skal overhalde kravet, med unnatak at blink/glimt som skjer på grunn av skjerm eller innlasting av bilde (jf. forståartikkelen)

I WCAG sine orddefinisjonar er det spesifikt gjort greie for kva som er glimt og raude glimt, med tilhøyrande terskelverdiar:

- Blink er veksling mellom to visuelle tilstandar for å vekke merksemd.
- Glimt er motsette parvise skift i relativ lysstyrke som kan forårsake (epileptiske) anfall.
- Raude glimt er motsette parvise skift som inneheld ein metta raudfarge.
- Glimt skal ikkje førekomme med en frekvens på meir enn tre gonger per sekund, eller omfatte meir enn 25% av kva som helst 10-graders synsfelt på skjermen.

Blink over terskelverdiane skal ikkje førekomme i det heile. Det er ikkje tilstrekkeleg å gjere brukaren merksam på at innhald glimtar.

Det er vanskeleg og tidkrevjande å verifisere nettløysingar mot dette suksesskriteriet.

Testprosedyren krev i tillegg tilgang på verktøy for måling.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.3.1

Testregel for suksesskriterium 2.3.1:

- 2.3.1 a Nettsida har ikkje innhald som glimtar

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.3.1a	Nettsida har ikkje innhald som glimtar	▪ Nettsider med innhald som blinkar (alt innhald, inkludert animasjonar, videoklipp og bilde)	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Nettsida har ikkje innhald som glimtar. ▪ Viss nettsida har innhald som blinkar, er ein av følgande oppfylt: - 1. Innhaldet som blinkar har storleik på mindre enn 21 824 kvadratpikslar. - 2. Det er færre enn tre blink i sekundet.

Suksesskriterium 2.4.1 Hoppe over blokker

Formål med 2.4.1

Brukaren skal kunne navigere sekvensielt gjennom innhaldet, og på denne måten få meir direkte tilgang til hovudinnhaldet på sida.

Mange nettstader har innhald som blir gjentatt på fleire sider. Eksempel på dette er

- menyar
- navigasjonslenker
- topp tekst og rammer som inneheld annonser

Ved at det er mogleg å hoppe over denne typen innhald, kan også dei som brukar tastatur til å navigere på nettstaden, raskare komme til hovudinnhaldet.

Brukssituasjonar for 2.4.1

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til personar som er avhengige av å bruke tastatur, skjermforstørrar/skjermlesar for å navigere på ein nettstad:

- Blinde
- Svaksynte
- Døvblinde
- Nedsett motorikk
- Nedsett kognisjon

Tolking og presisering av 2.4.1

Forståartikkelen til suksesskriteriet viser at kravet gjeld nettsider som høyrer til same nettstad. Det vil seie nettsider som deler eit felles formål, og som er laga av same forfattar, gruppe eller verksemd/organisasjon. Det er også gjort greie for situasjonar som er unnateke kravet:

- Små gjentekne seksjonar som individuelle ord, fraser eller enkle lenker, er ikkje rekna som blokker.
- Det er ikkje krav om å tilby metodar eller navigasjonsmogleheiter som allereie finst i brukaragenten (nettlearen/skjermlesaren).

Dersom brukaren relativt raskt kan tabulere til hovudinnhaldet (innan fem tabulatorsteg), blir det ikkje stilt krav om snarveglenke.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.4.1

Testregel for suksesskriterium 2.4.1:

- 2.4.1a Det finst ein mekanisme for å hoppe til hovudinnhaldet på nettsida

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.4.1a	Det finst ein mekanisme for å hoppe til hovudinnhaldet på nettsida	▪ Nettsider med innhald som blir gjenteke på fleire sider på nettstaden.	▪ For nettsider som har ei blokk med innhald som blir gjenteke på fleire sider på nettstaden, og som ligg før hovudinnhaldet, er følgande oppfylt: - Det finst ein mekanisme for å hoppe til hovudinnhaldet - Mekanismen ligg blant dei tre første tab-stega, og før blokka med innhald på nettsida - Mekanismen er synleg ved tastaturfokus - Mekanismen har ein beskrivande tekst - Ved aktivering av mekanismen, blir visuelt og funksjonelt fokus flytta til hovudinnhaldet

Suksesskriterium 2.4.2 Sidetitlar

Formål med 2.4.2

Når kvar nettside har beskrivande sidetittel, vil brukarane lettare orientere seg og finne relevant innhald og på nettstaden. Brukarane kan identifisere kvar dei er utan å lese og tolke innhaldet på nettsida. Brukarane kan også lettare finne fram til aktuelt innhald når sidetitlane kjem fram ved søk.

Brukssituasjonar for 2.4.2

Kravet er særskilt nyttig for personar som er/har:

- Svaksynte
- Nedsett kognisjon
- Nedsett motorikklesevanskar og problem med korttidsminne

Kravet tek omsyn til alle brukarar ved at beskrivande sidetitlar gjer det lettare å identifisere om innhaldet på ei nettside er relevant.

Tolking og presisering av 2.4.2

Sidetittel skal gi relevant informasjon om innhald på sida, også når sidetittelen blir lest ut av kontekst (jf teknikk G88). Det er ikkje krav om at sidetitlane skal vere unike for kvar einskild nettside på nettstaden, så lenge beskriving av innhaldet er dekkande.

Merk at sidetittel ikkje må forvekslast med hovudoverskrift på nettsida. Sidetittel ligg i <title>-elementet, som er nøsta i <head>-elementet på starten av HTML-koden.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.4.2

Testregel for suksesskriterium 2.4.2:

- 2.4.2a Nettsider har sidetitlar som er beskrivande for emne eller formål med sida

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.4.2a	Nettsider har sidetittlar som er beskrivande for emne eller formål med sida	▪ Sidetittel på enkeltnettsider	▪ Sidetittelen er korrekt koda ▪ Sidetittel gir relevant beskriving av emne eller formål med sida, også når den blir lest ut av kontekst.

Suksesskriterium 2.4.3 Fokusrekkefølge

Formål med 2.4.3

Det skal vere mogleg å forstå og bruke innhaldet på nettsida når brukaren navigerer på nettstaden med tastatur. Når fokus ved tastaturnavigasjon følger den visuelle leserekkefølga, vil nettsida bli presentert i same rekkefølge som ved andre navigasjonsmåtar.

Brukssituasjonar for 2.4.3

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til personar som er avhengige av å bruke tastatur eller skjermforstøttar for å navigere på ein nettstad:

- Svaksynte
- Blinde
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon
- Nedsett motorikk

Tolking og presisering av 2.4.3

Det går fram av forståartikkelen til suksesskriteriet at komponentane på ei nettside skal få fokus i ei rekkefølge som ivaretek både betydning og betening av innhald og funksjonalitet. Dette gjeld når fokusrekkefølga påverkar meningsinnhald og betening. Fokusrekkefølge er i denne samanhengen det same som tastaturrekkefølge.

Fokusrekkefølge treng ikkje å vere identisk med leserekkefølge så lenge brukaren kan forstå og bruke innhaldet på nettsida. Det blir likevel understreka at ei fokusrekkefølge som er veldig ulik leserekkefølga, kan forvirre brukaren

Det kan finnast fleire enn ei fokusrekkefølge som ivaretek betydning og betening til nettsida. Det er tilstrekkeleg at ei fokusrekkefølge er i samsvar med kravet.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.4.3

Testregel for suksesskriterium 2.4.3:

- 2.4.3a Tastaturrekkefølge ivaretek meningsinnhald og betening

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.4.3a	Tastaturrekkefølge ivaretek meiningsinnhald og betening	▪ Nettsider som kan navigerast sekvensielt, og der navigerings-sekvensen påverkar meiningsinnhald eller betening. (Føresetnad: synleg fokus-markering og at tastatur-navigasjon er mogleg.)	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ For innhald som får fokus ved tastaturnavigasjon og må navigerast i ei bestemt rekkefølge, er eit av følgjande oppfylt: - tastaturrekkefølge og visuell rekkefølge er like, eller - tastaturrekkefølga og visuell rekkefølge er ikkje like, men det er mogleg å forstå og bruke innhaldet

Suksesskriterium 2.4.4 Formål med lenke (i kontekst)

Formål med 2.4.4

Lenker skal vere formulerte slik at brukaren får informasjon om formålet med lenka. Dette skal gjere det mogleg å vurdere om lenka er aktuell eller ønskeleg å opne.

Brukssituasjonar for 2.4.4

Suksesskriteriet skal lette navigasjon og forståing av innhald for personar er/har:

- Svaksynte
- Blinde
- Døvblinde
- Nedsett motorikk
- Nedsett kognisjon

Beskrivande lenketekstar gir og auka brukarvennlegheit for alle brukarar.

Tolking og presisering av 2.4.4

Tilsynet legg til grunn at det ikkje er krav om at lenkemålet er presist skrive i lenketeksten, men omtalen av lenkemålet skal ikkje vere direkte feil.

Det følger og av ordlyden i suksesskriteriet at kravet ikkje gjeld dersom formålet med lenka er fleirtydig for alle brukarar. Tilsynet si vurdering er at det vanskeleg let seg gjere å etablere gode kriterium for å kunne gjere konsistente vurderingar av om lenkemål er fleirtydig for alle brukarar. Verifikasjonane vil dermed innebere for stor grad av subjektivt skjønn. Tilsynet verifiserer derfor ikkje denne delen av kravet.

Formuleringa av suksesskriteriet i originalspråket, viser til «the link text». Tilsynet legg derfor til grunn at suksesskriteriet berre gjeld for lenker som inneheld tekst. Lenker som inneheld bilde, blir vurderte under suksesskriterium 1.1.1.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.4.4

Testregel for suksesskriterium 2.4.4:

- 2.4.4a Formål med lenker går tydeleg fram av lenketeksten, eller lenketeksten og konteksten saman

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.4.4a	Formål med lenker går tydeleg fram av lenketeksten, eller lenketeksten og konteksten saman	▪ Lenker som inneheld tekst.	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Lenker som inneheld tekst oppfyller kravet dersom: - 1. lenketeksten åleine gir informasjon om formålet med lenka eller - 2. lenketeksten saman med programmeringsmessig bestemt kontekst, gir informasjon om formålet med lenka ▪ Vi gjer ei skjønnsmessig vurdering av om lenketeksten gir informasjon om lenkemålet. Vi krev ikkje at lenkemålet er presist skrive.

Suksesskriterium 2.4.5 Fleire måtar

Formål med 2.4.5

Nettsider og innhald/funksjonalitet på nettsider, skal kunne nåast på fleire måtar, tilpassa den enkelte sine behov. Dette kan vere gjennom lenker, søkefunksjonalitet, nettstadkart og liknande.

Brukssituasjonar for 2.4.5

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til behova til personar som er/har:

- Blinde
- Svaksynte
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon
- Nedsett motorikk

Kravet tek elles omsyn til alle brukarar, ved at fleire navigasjonsmåtar vil vere til hjelp for å finne relevant innhald på ein effektiv måte.

Tolking og presisering av 2.4.5

Det går fram av ordlyden i suksesskriteriet at kravet gjeld for nettløysingar som består av eit sett av nettsider. Sjølv mindre nettstader, som består berre av få sider skal ha fleire navigasjonsmoglegheiter. Nettstader som berre består av ei side, er ikkje omfatta av kravet.

Kravet gjeld heller ikkje for nettsider som er resultatet av, eller steg i, ein prosess. Døme på ein slik prosess er dei ulike stega ein må gjennom for å kjøpe ein vare i ein nettbutikk. Eit anna døme er resultatsida som kjem fram etter eit søk.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.4.5

Testregel for suksesskriterium 2.4.5:

- 2.4.5a Fleire måtar å navigere på

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.4.5a	Fleire måtar å navigere på	▪ Navigasjonsmoglegheiter til enkeltnettsider innanfor eit sett av nettsider (ein nettstad).	▪ Det skal vere minst to måtar å navigere til innhald på nettsider (på nettstader med meir enn ei nettside).

Suksesskriterium 2.4.6 Overskrifter og ledetekstar

Formål med 2.4.6

Når overskrifter og ledetekstar/etikettar er klare og beskrivande, er det lettare for brukarane å finne relevant informasjon og forstå samanhengar og struktur i informasjonen som blir presentert. Beskrivande ledetekstar hjelper brukarane til raskare å kunne identifisere ulike innhaldselement.

Brukssituasjonar for 2.4.6

Beskrivande overskrifter og ledetekstar skal i særleg grad ta omsyn til behova til personar som har/er

- Svaksynte
- Blinde
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon
- Nedsett motorikk

Kravet tek elles omsyn til alle brukarar, ved at beskrivande overskrifter og ledetekstar vil vere til hjelp for å finne relevant innhald på ein effektiv måte.

Tolking og presisering av 2.4.6

I følge suksesskriteriet er det ikkje noko krav om at det skal finnast overskrifter og ledetekstar. Kravet seier at dersom dei finst, skal dei vere beskrivande.

Suksesskriteria 2.4.6 og 3.3.2 heng tett saman:

- 2.4.6 gjeld både overskrifter og ledetekstar, og krev ikkje at desse finst, men at dei skal vere beskrivande dersom dei finst.
- 3.3.2 krev at det skal finnast instruksjon eller ledetekst som identifiserer skjemaelement (inkludert om skjemaelementet er obligatorisk), slik at brukarane veit kva dei skal skrive inn.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.4.6

Testreglar for suksesskriterium 2.4.6:

- 2.4.6a Overskrifter beskriv innhaldet på ein god måte
- 2.4.6b Skjemaelement har beskrivande ledetekstar

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.4.6a	Overskrifter beskriv innhaldet på ein god måte	▪ Visuelle overskrifter	▪ Dersom det er brukt overskrifter, skal dei beskrive emne eller formål for innhaldet som høyrer til.
2.4.6b	Skjemaelement har beskrivande ledetekstar	▪ Ledetekstar i skjema (all synleg tekst eller annan komponent med tekst i skjemaet)	▪ Ledetekstar beskriv emne eller formål med skjemaelementet.

Suksesskriterium 2.4.7 Synleg fokus

Formål med 2.4.7

Ved tastaturnavigasjon skal innhald brukaren navigerer til, ha synleg fokusmarkering. Dette skal hjelpe brukaren til å orientere seg på sida og identifisere innhald. Når sida inneheld fleire element som kan nåast med tastatur, skal brukaren alltid kunne sjå kva innhaldselement han har navigert til.

Brukssituasjonar for 2.4.7

Suksesskriteriet hjelper dei som er avhengig av å bruke tastaturet for å betene nettsida, ved at det er synleg kva element som er i fokus til ei kvar tid. Dette skal i særleg grad ta omsyn til personar med:

- Svaksynte
- Nedsett motorikk
- Nedsett kognisjon

Tolking og presisering av 2.4.7

Testregelen testar alle typar innhald og funksjonalitet på nettsider som kan betenast med tastatur. Kravet gjeld berre for innhald og funksjonalitet som det er mogleg å navigere til med tastatur.

Det går fram av forståartikkelen til suksesskriteriet at dersom det berre finst eitt element på sida som er aktuelt å bruke med tastatur, treng det ikkje å vere synleg fokus. Dette er fordi at det då ikkje er anna innhald å skilje det elementet frå.

Det skal ikkje vere anstrengande å sjå fokusmarkeringa og brukaren skal enkelt kunne sjå kva element som er i fokus. Eksempel på synleg fokusmarkering er

- ramme, linje eller understreking
- endra farge på bakgrunn eller tekst
- skyggelegging
- tekstmarkør (loddrett strek) eller markering av tekst i skjemafelt.
- anna form for visuell forandring

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 2.4.7

Testregel for suksesskriterium 2.4.7:

- 2.4.7a Innhald som kan betenast med tastatur, får synleg fokusmarkering

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
2.4.7a	Innhald som kan betenast med tastatur, får synleg fokusmarkering	▪ Innhald som kan betenast med tastatur	▪ Alle element det er mogleg å betene med tastaturet, får synleg fokusmarkering. Dette gjeld ikkje dersom det berre finst eitt element det er mogleg å betene med tastaturet på nettsida.

Suksesskriterium 3.1.1 Språk på sida

Formål med 3.1.1

Hovudspråket på sida skal vere deklarerert i koden. Formålet er å sikre at tekst og anna lingvistisk innhald blir korrekt presentert. Både hjelpemiddelteknologi og brukaragentar kan gjengi tekst meir nøyaktig når språket på nettsida er identifisert. Tilsvarende vil skjermlesarar gjere tekst tilgjengeleg med rett uttale og teksting i mediespelarar blir rett. På denne måten blir det lettare å forstå innhald på nettsider.

Brukssituasjonar for 3.1.1

Suksesskriteriet skal ta omsyn til personar som brukar ulike typar hjelpemiddelteknologi (skjermlesar, tekst-til-tale-teknologi) og funksjonalitet for teksting, for å få presentert innhald:

- Blinde
- Svaksynte
- Nedsett kognisjon

Tolking og presisering av 3.1.1

Det går fram av forståartikkelen til suksesskriteriet, at hovudspråket er det språket som er brukt på størstedelen av innhaldet. Dersom fleire språk er brukt i like mengder, er hovudspråket det språket som er først brukt.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.1.1

Testregel for suksesskriterium 3.1.1:

- 3.1.1a Hovudspråket på nettsida er rett koda

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.1.1a	Hovudspråket på nettsida er rett koda	▪ Tekstleg innhald på nettsider	▪ Nettsida har ein gyldig språkkode i HTML-koden. ▪ Språkkoden samsvarar med hovudspråket på nettsida.

Suksesskriterium 3.1.2 Språk på delar av innhald

Formål med 3.1.2

Brukaragentar og hjelpemiddelteknologi skal kunne presentere innhald på ulike språk på ein korrekt måte. Dersom tekst på eit anna språk enn hovudspråket på sida er identifisert i koden, kan brukaragentar og hjelpemiddelteknologi presentere innhaldet i samsvar med språkreglane for det aktuelle språket.

Brukssituasjonar for 3.1.2

Suksesskriteriet skal ta omsyn til personar som brukar ulike typar hjelpemiddelteknologi (skjermlesar, tekst-til-tale-teknologi) eller funksjonalitet for teksting for å få presentert innhald:

- Blinde
- Svaksynte
- Nedsett kognisjon

Tolking og presisering av 3.1.2

Det følger av forståartikkelen til suksesskriteriet at kravet ikkje gjeld for ord eller uttrykk med eit anna språkleg opphav enn omkringliggande tekst, når orda/uttrykka er alminnelege i bruk i språket sida er skriven på. Enkeltord reknast som ein del av språket til teksten ordet er ein del av, med mindre det tydeleg går fram at endring av språk er gjort med hensikt. Viss det er tvil om bruk av slike ord og uttrykk er gjort med hensikt, bør det undersøkast om ordet/uttrykket blir uttala likt som i språket resten av teksten er skriven på.

Mange fag har felles internasjonale termar. Det går fram av forståartikkelen at krav om koding av språk på delar av innhald heller ikkje gjeld for etablerte faguttrykk som er henta frå andre språk.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.1.2

Testregel for suksesskriterium 3.1.2:

- 3.1.2 a Innhald på anna språk enn hovudspråket, er rett koda

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.1.2a	Innhald på anna språk enn hovudspråket, er rett koda	▪ Tekstleg innhald på nettsider som er skrive på eit anna språk enn hovudspråket på sida.	▪ For setningar/avsnitt som er skrivne på eit anna språk enn hovudspråket på nettsida, gjeld følgande: - Elementet som setninga/avsnittet ligg i, har ein gyldig språkkode i HTML-koden. - Språkkoden samsvarar med språket som setninga/avsnittet er skrive på.

Suksesskriterium 3.2.1 Fokus

Formål med 3.2.1

Det skal vere føreseieleg for brukaren kva som skjer når ein navigerer på ei nettside ved hjelp av mus eller tastatur. Komponentar som kan aktiverast, skal ikkje gi endra kontekst berre ved at dei får fokus. Endra kontekst skal skje berre når brukaren aktivt gjer ei handling, for eksempel klikkar på ei lenke med mus eller tastatur, eller trykker på ein knapp.

Eksempel på kontekstendringar er at eit nytt vindauge blir opna, at fokus blir flytta til ein annan komponent, at brukaren blir leia til ei side eller at sideinnhaldet blir vesentleg omorganisert.

Brukssituasjonar for 3.2.1

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til personar som er/har:

- Svaksynte
- Blinde
- Døvblinde
- Nedsett motorikk
- Nedsett kognisjon

Kravet tek elles omsyn til alle brukarar, ved at det skal sikre meir føreseieleg bruk av nettsida.

Tolking og presisering av 3.2.1

Kravet inneber at kontekstendringar av typen lista opp under, ikkje skal vere resultatet av at innhaldselement får fokus. Ordlista til WCAG gir ei utvida forklaring på kva kontekstendring er. Kontekstendring femner om

- endring av brukaragent (ved at innhald blir opna i anna program)
- endring i presentasjonsramme
- endring i fokus og innhald som endrar meiningsinnhaldet med nettsida

Kravet gjeld for navigasjon både med mus og tastatur. Tilsynet har avgrensa verifikasjonen til test med tastatur, då dette blir vurdert som den mest formålseffektive metoden for å vurdere føreseieleg navigasjon. Standardimplementering i HTML er slik at feilsituasjonar relatert til fokus, som viser seg ved tastaturnavigasjon, som hovudregel vil oppstå også når ein navigerer med mus. Av effektivitetsomsyn har vi derfor valt å gjennomføre testen med tastatur.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.2.1

Testregel for suksesskriterium 3.2.1:

- 3.2.1a Fokus ved navigasjon gir ikkje kontekstendring

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.2.1a	Fokus ved navigasjon gir ikkje kontekstendring	▪ Nettsider med komponentar som kan få fokus. (Føresetnad: tastatur-navigasjon er mogleg).	▪ Det er mogleg å navigere gjennom nettsida utan at det skjer ei kontekstendring, når dei ulike elementa får fokus.

Suksesskriterium 3.2.2 Inndata

Formål med 3.2.2

Formålet med kravet er at endringar i brukargrensesnittkomponentar ikkje skal gi kontekstendringar. Konsekvensar av å gjere endringar i brukargrensesnittkomponentar, skal vere føreseielege og kjende for brukaren. Endring av innstillingar i brukargrensesnittkomponentar er for eksempel å krysse av i ein avkryssingsboks, velje en radioknapp eller legge inn data/skrive tekst i eit skjemafelt. Når slike handlingar medfører endring av kontekst, skal brukaren varslast.

Brukssituasjonar for 3.2.2

Suksesskriteriet skal ta omsyn til brukarar som er særleg avhengige av at interaktivt innhald er føreseieleg:

- Svaksynte
- Blinde
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon
- Nedsett motorikk

Føreseieleg navigasjon gir og auka brukarvennlegheit for alle.

Tolking og presisering av 3.2.2

Kravet er at endring av innstillingar i brukargrensesnittkomponentar ikkje skal gi automatiske kontekstendringar av typen lista opp under. Ordlista til WCAG gir ei utvida forklaring på kva kontekstendring er. Kontekstendring femner om

- endring av brukaragent (ved at innhald blir opna i anna program)
- endring i presentasjonsramme
- endring i fokus og innhald som endrar meiningsinnhaldet med nettsida

Viss slike kontekstendringar skjer, skal dei vere varsla før komponenten blir teken i bruk. Kontekstendringar som skal varslast (og som dermed er aktuelle for dette suksesskriteriet) er:

- opning av nytt innhald, i anten same eller ny fane, vindaug eller program
- tastaturfokus blir flytta til ein annan komponent på nettsida
- vesentleg endring av meningsinnhaldet til nettsida
- innsending av skjema

Kravet gjeld for navigasjon både med mus og tastatur. Tilsynet har avgrensa verifikasjonen til test med tastatur, då dette blir vurdert som den mest formålseffektive metoden for å vurdere føreseieleg navigasjon. Standardimplementering i HTML er slik at feilsituasjonar relatert til innstilling av brukargrensesnittkomponentar, som viser seg ved tastaturnavigasjon, som hovudregel vil oppstå også når ein navigerer med mus. Av effektivitetsomsyn har vi derfor valt å gjennomføre testen med tastatur.

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.2.2

Testregel for suksesskriterium 3.2.2:

- 3.2.2a Endra innstilling i skjemaelement fører ikkje til kontekstendring

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.2.2a	Endra innstilling i skjema-element fører ikkje til kontekstendring	▪ Brukargrensesnittkomponentar der brukaren endrar innstillingar. (Føresetnad: tastaturnavigasjon er mogleg).	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar. ▪ Endring av innstillingar i brukargrensesnittkomponentar gir ikkje automatiske kontekstendringar ▪ Viss endring av innstillingar i brukargrensesnittkomponentar gir automatiske kontekstendringar, skal brukaren varslast på førehand.

Suksesskriterium 3.2.3 Konsekvent navigering

Formål med 3.2.3

Formålet med suksesskriteriet er å legge til rette for konsekvent presentasjon av element for navigasjon på nettstaden. Element som blir gjentekne på fleire sider på ein nettstad, skal presenterast konsekvent, slik at brukarane lett kan orientere seg. Eksempel på slike element er klikkbare logo, søkefelt, meny og liknande.

Brukssituasjonar for 3.2.3

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til personar som er/har:

- Svaksynte
- Blinde
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon

Konsekvent presentasjon av innhaldselement som finst på fleire sider på ein nettstad, vil og vere brukarvennleg for alle.

Tolking og presisering av 3.2.3

Navigasjonsmekanismar som finst på fleire sider på nettstaden, skal opptre i same relative rekkefølge. Kravet om konsekvent presentasjon/same relative rekkefølge er likevel ikkje til hinder for å sette inn eller fjerne element frå opphavsleg rekkefølge. I navigasjonsmenyar som kan utvidast, kan ein for eksempel sette inn eit ekstra detaljnivå eller ein sekundær navigasjonsdel i leserekkefølga.

Testregel, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.2.3

Testregel for suksesskriterium 3.2.3:

- 3.2.3a Navigasjonsmekanismar i blokker blir gjentekne i konsekvent rekkefølge

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.2.3a	Navigasjonsmekanismar i blokker blir gjentekne i konsekvent rekkefølge	▪ Navigasjonsmekanismar i blokker som blir gjentekne på fleire nettsider	▪ Blokker med navigasjonsmekanismar som blir gjentekne på fleire sider på nettstaden, opptre i same relative rekkefølge på alle sidene dei finst.

Suksesskriterium 3.2.4 Konsekvent identifikasjon

Formål med 3.2.4

Funksjonelle komponentar som blir gjentekne fleire stader på ein nettstad, skal ha konsekvent identifikasjon i koden. Dette skal gjere det lettare for personar som brukar skjermleser å orientere seg og bruke nettstaden. Viss identiske komponentar har ulik identifikasjon på forskjellige nettsider, vil nettstaden bli vesentleg vanskelegare å bruke. Eksempel på ein komponent som er omfatta av dette suksesskriteriet, er søkefunksjon.

Brukssituasjonar for 3.2.4

Suksesskriteriet skal i særleg grad ta omsyn til personar som er/har:

- Blinde
- Svaksynte
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon

Konsekvent identifikasjon vil og vere brukarvennleg for alle.

Tolking og presisering av 3.2.4

Kravet om konsekvent identifikasjon gjeld for komponentar med same funksjonalitet som blir gjentekne

- på fleire sider på ein nettstad
- fleire gonger på same side, og på andre sider i tillegg

Kravet gjeld ikkje for komponentar som berre førekjem på ei nettside, sjølv om dei førekjem fleire gonger på ei og same side.

At komponentar som har same funksjonalitet, har konsekvent utforma ledetekst, betyr ikkje at ledeteksten må vere identisk. Når for eksempel lenker for å bla mellom sider i eit langt dokument er utforma slik: «Side 1», «Side 2», «Side 3», har dei same funksjonalitet og er konsekvent utforma, men er ikkje identiske i innhald.

Kravet dekker ei rekke ulike komponenttypar, for eksempel lenker, tekstalternativ til ikon og bilde, verktøylinjer, knappar i skjema og søkefunksjon. Per no har tilsynet utvikla ein testregel for søkefunksjon. Denne komponenten finst på mange nettstader, kan utformast på mange ulike måtar og er i tillegg viktig for navigasjon.

Det blir likevel påpeika at kravet også gjeld for andre komponenttypar, og tilsynet vurderer å utvikle fleire testreglar knytt til dette suksesskriteriet.

Testregel, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.2.4

Testregel for suksesskriterium 3.2.4:

- 3.2.4a Søkefunksjonen har lik visuell utforming og identifikasjon i koden

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.2.4a	Søkefunksjonen har lik visuell utforming og identifikasjon i koden	▪ Nettstader med søkefunksjon som finst på fleire sider	▪ For nettstader som søkefunksjon som finst på fleire sider, har søkefunksjonen lik visuell utforming og identifikasjon i koden, på alle nettsidene.

Suksesskriterium 3.3.1 Identifikasjon av feil

Formål med 3.3.1

Ved feil i utfylling av skjema, skal brukaren få informasjon, både om at ein feil har oppstått og kva feilen er. Feilmeldinga skal vere gitt i form av tekst og vere så spesifikk som mogleg. Dette omfattar også informasjon om kvar i skjemaet feil har oppstått.

Brukssituasjonar for 3.3.1

Suksesskriteriet skal gjere det lettare å betene skjema for brukarar som er/har:

- Blinde
- Svaksynte
- Fargeblinde
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon

Identifikasjon og beskriving av inputfeil i skjema, vil og gi auka brukarvennlegheit for alle brukarar.

Tolking og presisering av 3.3.1

Suksesskriteriet gjeld inputfeil som blir oppdaga automatisk. Inputfeil omfattar

- informasjon som nettsida krev, men som brukaren har utelate (tomme obligatoriske felt)
- informasjon som er gitt i feil dataformat eller med feil verdi

Informasjon som er lagt inn, skal bli liggande i skjemaet, sjølv om det er identifisert ein inputfeil. Formålet med suksesskriteriet er å hjelpe brukaren å fylle ut skjemaet rett, og då er det ein fordel at informasjonen blir liggande i skjemaet. Suksesskriteriet er likevel ikkje til hinder for at det automatisk blir foreslått rettingar, jf. suksesskriteriet 3.3.3.

Viss ein brukar skriv inn ein verdi som for eksempel er for høg, og verdien automatisk blir endra til å falle innanfor tillate område, skal brukaren likevel få ei feilbeskriving. Ei feilbeskriving som fortel brukaren om endring av verdi, vil oppfylle både suksesskriterium 3.3.1 (Identifikasjon av feil) og 3.3.3 (Forslag ved feil).

Testreglar, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.3.1

Testreglar for suksesskriterium 3.3.1:

- 3.3.1a Tomme obligatoriske felt som blir oppdaga automatisk, får feilmelding
- 3.3.1b Inndatafeil som blir oppdaga automatisk, får feilmelding

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.3.1a	Tomme obligatoriske felt som blir oppdaga automatisk, får feilmelding	▪ Obligatoriske skjemaelement	▪ Dersom det blir oppdaga automatisk at obligatoriske skjemaelement ikkje er fylt ut, gjeld følgande: - Brukaren får ei tekstleg feilmelding - Feilmeldinga er koda som tekst - Feilmeldinga identifiserer skjemaelementet der feilen oppstod - Feilmeldinga beskriv feilen
3.3.1b	Inndatafeil som blir oppdaga automatisk, får feilmelding	▪ Skjemaelement der inndatafeil blir oppdaga automatisk.	▪ For alle skjemaelement der inndatafeil blir oppdaga automatisk, er følgande oppfylt: - Brukaren får ei tekstleg feilmelding - Feilmeldinga er koda som tekst - Feilmeldinga identifiserer skjemaelementet der feilen oppstod - Feilmeldinga beskriv feilen - Med unntak for skjemaelement med sensitivt innhald, ligg informasjonen som er fylt inn framleis i skjemaelementet.

Suksesskriterium 3.3.2 Ledetekstar eller instruksjonar

Formål med 3.3.2

Skjemafelt skal ha ledetekstar og instruksjonar slik at brukarane forstår korleis eit skjema skal fyllast ut. Dette skal gjere det lettare for brukarane å betene skjema.

Brukssituasjonar for 3.3.2

Suksesskriteriet skal ta omsyn til personar som er/har:

- Blinde
- Døvblinde
- Nedsett syn
- Nedsett kognisjon
- Nedsett motorikk

Ledetekstar og instruksjonar er og med på å gjere skjema meir brukarvennlege for alle.

Tolking og presisering av 3.3.2

Kravet om ledetekstar eller instruksjonar gjeld for skjema med meir enn eitt felt. Det er tilstrekkeleg at ledetekstar og instruksjonar kjem til syne når skjemafeltet er i fokus. I forståartikkelen til suksesskriteriet går det fram at det er viktig å vurdere kva informasjon brukaren treng for å kunne betene skjemaet. For mykje informasjon kan gjere det vanskeleg å få oversikt over og forstå innhaldet. Dette gjeld likevel ikkje dersom skjemaet berre inneheld eitt felt.

Suksesskriteria 2.4.6 og 3.3.2 heng tett saman:

- 2.4.6 gjeld både overskrifter og ledetekstar, og krev ikkje at desse finst, men at dei skal vere beskrivande dersom dei finst.
- 3.3.2 krev at det skal finnast instruksjon eller ledetekst som identifiserer skjemaelement (inkludert om skjemaelementet er obligatorisk), slik at brukarane veit kva dei skal skrive inn.

3.3.2 stiller ikkje krav til kopling mellom ledetekst og skjemaelementet. Dette er knytt til suksesskriterium 1.3.1 og 4.1.2.

3.3.2 stiller heller ikkje krav til feilretting og hjelpefunksjonalitet i skjema. Dette er knytt til suksesskriteria 3.3.1 og 3.3.3.

Skjemainstruksjonar i form av bilde, fell inn under både suksesskriterium 1.1.1 og 3.3.2. Testregel for verifikasjon av slike bilde er knytt til suksesskriterium 3.3.2, slik at skjemainstruksjonar av denne typen blir testa meir heilskapleg.

Testregel, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.3.2

Testregel for suksesskriterium 3.3.2:

- 3.3.2a Skjemaelement er identifiserte ved hjelp av instruksjonar eller ledetekstar

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.3.2a	Skjemaelement er identifiserte ved hjelp av instruksjonar eller ledetekstar	▪ Alle element i digitale skjema, inkludert global søkefunksjon	▪ Alle skjemaelement har ledetekstar eller instruksjonar som set brukaren i stand til å betene skjemaet. ▪ Følgande skal vere oppfylt: - Skjemaelementa har ein visuell identifikasjon i form av ledetekst, instruksjon eller ikon/symbol/bilde. - Identifikasjonen er visuelt plassert i eller rett ved skjemaelementa. - Identifikasjonen er alltid synleg når skjemaelementa er i fokus. - Ikon/symbol/bilde er identifisert i koden. - Det er opplyst om skjemaelementa er obligatoriske, eventuell merking med symbol skal vere forklart før det blir teke i bruk.

Suksesskriterium 3.3.3 Forslag ved feil

Formål med 3.3.3

Når det skjer feil ved utfylling av skjema, skal brukaren skal få forslag til retting, så sant det er mogleg. Føresetnaden er at feilen blir oppdaga automatisk og det finst forslag til korleis feilen kan rettast. Formålet er at brukaren lettare skal kunne betene digitale skjema.

Brukssituasjonar for 3.3.3

Suksesskriteriet skal ta omsyn til personar som kan ha behov for hjelp til effektiv betening av skjema:

- Blinde
- Svaksynte
- Fargeblinde
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon
- Nedsett motorikk

Forslag til retting av inputfeil i skjema vil og gi auka brukarvennlegheit for alle brukarar.

Tolking og presisering av 3.3.3

Kravet gjeld for skjemaløysingar der feil i inndata blir oppdaga automatisk. Dette er informasjon som er gitt av brukaren og omfattar både

- informasjon som nettsida krev, men som brukaren har utelate (tomme obligatoriske felt)
- informasjon som er gitt, men som har feil format eller feil verdi

Tilsynet legg og til grunn, med bakgrunn i suksesskriterium 3.3.1, at informasjon som er fylt inn, eller eit forslag til retting, må ligge i skjemaelementet etter at feilen ble oppdaga automatisk. Dette fordi formålet med suksesskriteriet er å hjelpe brukaren å fylle ut skjemaet på korrekt måte, og då er det ein fordel at informasjonen eller forslaget til retting, framleis ligg i skjemaet.

Kravet gjeld ikkje dersom

- det ikkje finst eksakte eller kjende måtar å rette feilen på, for eksempel stavemåte, korleis ein skal skrive eit namn og liknande
- inndata er knytt til sikkerheit, for eksempel passord
- forslag til retting undergrev formålet, for eksempel svar i ein quiz

Testregel, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.3.3

Testregel for suksesskriterium 3.3.3:

- 3.3.3a Inndatafeil som blir oppdaga automatisk, får forslag til retting

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.3.3	Inndatafeil som blir oppdaga automatisk, får forslag til retting	▪ Skjemaelement der inndatafeil blir oppdaga automatisk	▪ For alle skjemaelementa der inndatafeil blir oppdaga automatisk, får brukaren eit forslag som gir tilstrekkeleg informasjon om korleis feil kan rettast.

Suksesskriterium 3.3.4 Forhindring av feil

Formål med 3.3.4

Ved at brukaren kan kontrollere data og rette feil ved utfylling av skjema, kan ein hindre at alvorlege konsekvensar av feil oppstår. Alvorlege konsekvensar kan også hindrast dersom brukaren får høve til å bekrefte informasjon eller reversere handlingar.

Brukssituasjonar for 3.3.4

Funksjonalitet for å hindre at feil som brukarar kan gjere når dei skal betene skjema, får alvorlege konsekvensar av for eksempel juridisk eller økonomisk karakter, er til hjelp for alle brukarar, med og utan funksjonsnedsettingar.

Tolking og presisering av 3.3.4

Kravet er avgrensa til å gjelde transaksjonar som medfører juridisk bindande plikter eller rettar for brukaren. Dette kan for eksempel vere billettkjøp, banktransaksjonar, opplysningar i profiler i ulike datalagringssystem eller liknande.

Det er krav om at minst ein av dei tre moglegheitene lista opp under, er ivaretekne i skjemaprosessen:

- Sendeprosessar kan reverserast.
- Data kan kontrollerast og rettast opp.
- Det finst ein mekanisme for gjennomgang, stadfesting og oppretting av informasjon før innsending.

Testregel, innhaldstypar og krav til samsvar med 3.3.4

Testreglar for suksesskriterium 3.3.4:

- 3.3.4a Brukaren kan kontrollere og endre informasjon, eller angre innsending av skjema med viktig formål
- 3.3.4b Brukaren kan bekrefte eller angre sletting av lagra informasjon

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
3.3.4a	Brukaren kan kontrollere og endre informasjon, eller angre innsending av skjema med viktig formål	▪ Skjema som medfører juridiske og/eller økonomiske plikter for brukaren ▪ Skjema som endrar eller slettar brukarstyrte data i datalagrings-system ▪ Skjema som sender svar på testar utført av brukaren.	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar: ▪ Det skal vere mogleg å - anten gjennomgå og endre før innsending - eller angre etter innsending av skjema med viktige formål. ▪ Ein av følgande må vere oppfylt: - 1. Før innsending får brukaren - oppfordring om å gjennomgå informasjonen som er lagt inn - moglegheit til endre all informasjon før innsending - krav om å bekrefte at informasjonen er korrekt - 2. Etter innsending - får brukaren beskjed om korleis dei kan angre innsending av skjemaet og - det let seg gjere å angre innsendinga
3.3.4b	Brukaren kan bekrefte eller angre sletting av lagra informasjon	▪ Skjema som slettar brukarstyrte data i datalagrings-system.	Kravet kan oppfyllest på fleire måtar: ▪ Det skal vere mogleg å - anten bekrefte sletting - eller angre etter sletting av lagra informasjon frå skjema med viktige formål. ▪ Ein av følgande må vere oppfylt: - 1. Før sletting får brukaren krav om å stadfeste at ein har til formål å slette informasjonen. - 2. Etter innsending let det seg gjere å angre slettinga.

Suksesskriterium 4.1.1 Parsing (oppdeling)

Formål med 4.1.1

Formålet med suksesskriteriet er å sikre rett kodesyntaks slik at nettsider oppfører seg på ein føreseieleg og påliteleg måte i ulike brukaragentar som for eksempel nettlesar, skjermlesar og hjelpemiddelteknologi.

Viss innhaldet har feil kodesyntaks, kan ulike brukaragentar og hjelpemiddel tolke og presentere innhald på ulikt vis, eller ikkje klare å tolke innhaldet i heile.

Brukssituasjonar for 4.1.1

Personar som brukar hjelpemiddelteknologi er avhengig av at nettsider ikkje inneheld syntaksfeil for å få innhaldet presentert på rett måte. Dette gjeld i særleg grad for:

- Blinde
- Svaksynte
- Døvblinde
- Nedsett kognisjon

Tolking og presisering av 4.1.1

Tolking av suksesskriteriet reflekterer at tilsynet brukar W3C sin kodevalidator når vi verifiserer om nettløysingar er utforma i samsvar med 4.1.1. Det er eit krav etter dette suksesskriteriet at nettsider ikkje skal ha følgande feil:

- Ufullstendige start- og sluttkodar
- Element som ikkje er nøsta i samsvar med spesifikasjonane
- Element som inneheld dupliserte attributt
- Element som har ID-ar som ikkje er unike

Viss det ikkje er mogleg å validere heile nettsida, stoppar validatoren opp og returnerer resultatet «Fatal error». Viss koden har ein «fatal error», vurderer vi at suksesskriteriet ikkje er oppfylt.

I følge ordlyden i suksesskriteriet gjeld ikkje kravet dersom det er spesifisert at kodespråket som er brukt i nettløysinga, tillèt situasjonane lista opp i punktlista over. Tilsynet sin testregel for dette suksesskriteriet, legg opp til å teste nettsider koda i HTML og XHTML. Desse kodespråka har ikkje slike unntak.

Testregel, innhaldstypar og krav til samsvar med 4.1.1

Testregel for suksesskriterium 4.1.1:

- 4.1.1a Koden inneheld ikkje syntaksfeil

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
4.1.1a	Koden inneheld ikkje syntaksfeil	▪ Innhald som er koda i HTML eller XHTML	▪ Nettsida får ikkje "Fatal Error" ved validering, og inneheld ikkje syntaksfeil av følgande type: - feil nøsting av element - element som ikkje er avslutta korrekt - element som har same attributt fleire gonger - element som har ID-ar som ikkje er unike

Suksesskriterium 4.1.2 Navn, rolle, verdi

Formål med 4.1.2

Formålet med suksesskriteriet er at brukargrensesnittkomponentar som for eksempel skjemaelement og knappar, skal vere tilgjengelege for personar som brukar hjelpemiddelteknologi.

Brukssituasjonar for 4.1.2

Suksesskriteriet skal ta omsyn til brukarar som er avhengige av datahjelpemiddel som skjermlesar, skjermforstørrar og programvare for talegjenkjenning for å få tilgang til innhald på nettsider. Dette gjeld i særleg grad personar som er/har:

- Blinde
- Svaksynte
- Døvblinde
- Nedsett motorikk

Tolking og presisering av 4.1.2

Brukargrensesnittkomponent er i WCAG definert ein del av innhaldet som brukarane oppfattar som eitt enkelt kontrollelement med ein bestemt funksjon. Kravet er at slike brukargrensesnittkomponentar skal vere identifisert med namn og rolle i koden. Namn er tekst som programvare kan bruke til å identifisere sjølvve komponenten. Roller er tekst eller tal som programvare brukar til å identifisere kva funksjon ein komponent har.

Hjelpemiddelteknologi skal vere i stand til å

- finne informasjon om komponentane
- aktivere eller stille inn komponentane
- halde seg oppdatert viss komponentane endrar innstilling

Det følger av forståartikkelen at kravet er oppfylt dersom alle brukargrensesnittkomponentane er i samsvar med spesifikasjonen til teknologien som nettsida er koda i. Dersom ein har koda eigne komponentar, eller brukar

standardkomponentar som er koda til å ha andre rollar/funksjonar enn vanleg, skal det ligge føre informasjon om komponentens namn, rolle og verdi.

Suksesskriteriet gjeld for alle brukargrensesnittkomponentar for eksempel, skjemaelement, lenker, knappar og iframe. Tilsynet sine testreglar for dette suksesskriteriet dekker skjemaelement, knappar og iframe.

Testregel, innhaldstypar og krav til samsvar med 4.1.2

Testreglar for suksesskriterium 4.1.2:

- 4.1.2a Skjemaelement er identifiserte i koden
- 4.1.2b Knappar er identifiserte i koden
- 4.1.2c Iframe er identifisert i koden

I tabellen under gjer vi greie for kva innhald som er testa og kva som er definert som kriterium for at løysinga skal vere i samsvar med suksesskriteriet.

Nr	Testregel	Testobjekt	Korleis oppnå samsvar med kravet
4.1.2a	Skjemaelement er identifiserte i koden	▪ Skjemaelement, for eksempel avkryssingsboks, radioknapp, tekstfelt eller nedtrekksliste.	▪ Skjemaelement er kopla til ein ledetekst i koden. Dette kan gjerast på fleire måtar. Ledeteksten identifiserer skjemaelementet. ▪ Dersom skjemaelementet høyrer til ei gruppe, er det i tillegg kopla til ein ledetekst som gjeld for gruppa. Ledeteksten identifiserer gruppa.
4.1.2b	Knappar er identifiserte i koden	▪ Knappar, for eksempel til å aktivere ein funksjon eller sende inn skjema. ▪ Knappar som består av bilde, koda som lenke, div, span osv.	▪ Knappar er kopla til ein ledetekst i koden. Dette kan gjerast på fleire måtar. Ledeteksten identifiserer funksjonen til knappen. ▪ Knappar som ikkje er koda med standardelementa i (X)HTML , skal ha informasjon om rolle.
4.1.2c	Iframe er identifisert i koden	▪ Iframe-element	▪ Der det er brukt iframe-elementet i koden, har iframe ein ledetekst som identifiserer innhaldet.

Vedlegg 2: Kategorisering av suksesskriterium og testreglar

Vedlegg 2 inneheld ein tabelloversikt med eit utval metadata som viser kva tema spesifisert på innhaldstypar, strukturelle element og funksjonalitet, som kvart enkelt suksesskriterium og testregel kan knytast opp mot. Oversikten viser og kva brukssituasjonar/brukargrupper kvart enkelt suksesskriterium er tenkt å ta omsyn til.

Dette er gjort nærare greie for i kapittel 5.8 om datamodellen. Vi brukar denne type metadata både til å identifisere kva testreglar som er aktuell innanfor ulike testtema og ved analyse av data etter at test er gjennomført. På denne måten kan vi i større grad vurdere konsekvensar av manglande universell utforming for ulike brukargrupper og avdekke kva samfunnsområde som har dei mest omfattande digitale barrierane. Data om næringsgruppe/sector og størrelse på verksemdene blir også brukt til å identifisere nettløysingar som er aktuelle for måling.

Kategoriseringa går fram av tabellane under.

Tema og testobjekt

Tabellen gir oversikt over testreglar og tema for test, inkludert oversikt over testobjekt i kvar testregel.

Nr	Testregel	Kategori/Tema	Testobjekt
1	1.1.1a Bilde har tekstalternativ	Alternativt format	Bilde og illustrasjon
2	1.1.1b Formål med lenka bilde går tydeleg fram av lenketekst og/eller tekstalternativ	Alternativt format	Bilde og illustrasjon
3	1.1.1c Formål med klikkbare område i bilde går fram av tekstalternativ	Alternativt format	Bilde og illustrasjon
4	1.1.1d CAPTCHA har tekstalternativ og alternativ form	Alternativt format	CAPTCHA
5	1.2.1a Forhåndsinnspelt lyd har alternativ i form av tekst	Alternativt format	Medieinnhold
6	1.2.1b Forhåndsinnspelt video utan lyd har alternativ i form av tekst eller lyd	Alternativt format	Medieinnhold
7	1.2.2a Forhåndsinnspelt video med lyd har teksting	Alternativt format	Medieinnhold
8	1.3.1a Overskrifter er rett koda	Kode	Overskrift
9	1.3.1b Tabellar og overskriftsceller er rett koda	Kode	Tabell
10	1.3.1c Lister er rett koda	Kode	Liste

Nr	Testregel	Kategori/Tema	Testobjekt
11	1.3.2a Meningsfylt leserekkefølge er ivareteken i koden	Navigasjon	Alt innhald på sida
12	1.3.3a Instruksjonar for betening av skjema er ikkje utelukkande avhengige av sensoriske eigenskapar	Betening av skjema	Skjema
13	1.4.1a Lenke tekst skil seg frå anna tekst med meir enn berre farge	Presentasjon	Lenke
14	1.4.1b Informasjon i grafiske framstillingar skil seg ut med meir enn berre farge	Presentasjon	Bilde og illustrasjon
15	1.4.1c Skjemaelement og feilmeldingar er merka med meir enn berre farge	Betening av skjema	Skjema
16	1.4.2a Styring av lyd som startar automatisk og ikkje stoppar innan 3 sekund	Navigasjon	Medieinnhold
17	1.4.3a Det er tilstrekkeleg kontrast mellom tekst og bakgrunn	Presentasjon	Tekst
18	1.4.3b Det er tilstrekkeleg kontrast mellom tekst og bakgrunn i bilde av tekst	Presentasjon	Bilde og illustrasjon
19	1.4.4a Tekst kan forstørrast opp til minst 200 %-visning utan tap av innhald og funksjonalitet	Presentasjon	Tekst
20	1.4.5a Bilde av tekst er ikkje brukt unødvendig	Presentasjon	Bilde og illustrasjon
21	2.1.1a Det er mogleg å nå innhald og bruke funksjonalitet med tastatur	Tastaturnavigasjon	Alt innhald på sida
22	2.1.2a Det finst ingen tastaturfeller på nettsida	Tastaturnavigasjon	Alt innhald på sida
23	2.2.1a Det er mogleg å slå av, justere eller forlenge tidsavgrensingar	Navigasjon	Alt innhald på sida
24	2.2.2a Det er mogleg å pause, stoppe eller skjule innhald som bevegar seg, blinkar eller rullar	Navigasjon	Alt innhald på sida
25	2.2.2b Det er mogleg å pause, stoppe, skjule eller endre oppdateringsfrekvensen for automatisk oppdatert innhald	Navigasjon	Alt innhald på sida
26	2.3.1a Nettsida har ikkje innhald som glimtar	Presentasjon	Alt innhald på sida

Nr	Testregel	Kategori/Tema	Testobjekt
27	2.4.1a Det finst ein mekanisme for å hoppe til hovudinnhaldet på nettsida	Tastaturnavigasjon	Navigasjonsmekanisme
28	2.4.2a Nettsider har sidetittlar som er beskrivande for emne eller formål med sida	Navigasjon	Alt innhald på sida
29	2.4.3a Tastaturrekkefølge ivaretek meiningsinnhald og betening	Tastaturnavigasjon	Alt innhald på sida
30	2.4.4a Formål med lenker går fram av lenketeksten, eller lenketeksten og konteksten saman	Navigasjon	Lenke
31	2.4.5a Fleire måtar å navigere på	Navigasjon	Navigasjonsmekanisme
32	2.4.6a Overskrifter beskriv innhaldet på ein god måte	Navigasjon	Overskrift
33	2.4.6b Skjemaelement har beskrivande ledetekstar	Betening av skjema	Skjema
34	2.4.7a Innhald som kan betenast med tastatur, får synleg fokusmarkering	Tastaturnavigasjon	Alt innhald på sida
35	3.1.1a Hovudspråket på nettsida er rett koda	Kode	Alt innhald på sida
36	3.1.2a Innhald på anna språk enn hovudspråket, er rett koda	Kode	Alt innhald på sida
37	3.2.1a Fokus ved navigasjon gir ikkje kontekstendring	Tastaturnavigasjon	Alt innhald på sida
38	3.2.2a Endra innstilling i skjemaelement fører ikkje til kontekstendring	Tastaturnavigasjon	Skjema
39	3.2.3a Navigasjonselement i blokker blir gjenteke i konsekvent rekkefølge	Navigasjon	Navigasjonsmekanisme
40	3.2.4a Søkefunksjonen har lik visuell utforming og identifikasjon i koden	Navigasjon	Navigasjonsmekanisme
41	3.3.1a Tomme obligatoriske skjemafelt som blir oppdaga automatisk, får feilmelding	Betening av skjema	Skjema
42	3.3.1b Inndatafeil som blir oppdaga automatisk, får feilmelding	Betening av skjema	Skjema
43	3.3.2a Skjemaelement er identifiserte ved hjelp av instruksjonar eller ledetekstar	Betening av skjema	Skjema

Nr	Testregel	Kategori/Tema	Testobjekt
44	3.3.3a Inndatafeil som blir oppdaga automatisk, får forslag til retting	Betening av skjema	Skjema
45	3.3.4a Brukaren kan kontrollere og endre informasjon, eller angre innsending av skjema med viktig formål	Betening av skjema	Skjema
46	3.3.4b Brukaren kan bekrefte eller angre sletting av lagra informasjon	Betening av skjema	Skjema
47	4.1.1a Kodene inneholder ikke syntaksfeil	Kode	Alt innhold på sida
48	4.1.2a Skjemaelement er identifisert i koden	Kode	Skjema
49	4.1.2b Knappar er identifisert i koden	Kode	Skjema
50	4.1.2c Iframe er identifisert i koden	Kode	Iframe

Brukssituasjoner

Tabellen gir oversikt over suksesskriterium om hva brukssituasjoner/brukargrupper dei i særleg grad er tenkt å ta omsyn til.

Suksess- kriterium	Blinde	Svak- synte	Farge- blinde	Døv- blinde	Døve	Nedsett hørsel	Nedsett kognisjon	Nedsett motorikk	Anfall	Alle
1.1.1 Ikke-tekstlig innhold	Ja	Ja		Ja	Ja	Ja	Ja			Ja
1.2.1 Bare lyd og bare video (forhånds-innspilt)	Ja	Ja		Ja	Ja	Ja				
1.2.2 Teksting (forhånds-innspilt)					Ja	Ja				Ja
1.3.1 Informasjon og relasjoner	Ja			Ja						
1.3.2 Meningsfylt rekkefølge	Ja	Ja		Ja						

Suksess- kriterium	Blinde	Svak- synte	Farge- blinde	Døv- blinde	Døve	Nedsett hørrelse	Nedsett kognisjon	Nedsett motorikk	Anfall	Alle
1.3.3 Sensoriske egenskaper	Ja	Ja		Ja						
1.4.1 Bruk av farge	Ja	Ja	Ja							Ja
1.4.2 Styring av lyd	Ja	Ja								Ja
1.4.3 Kontrast		Ja	Ja							Ja
1.4.4 Endring av tekststørrelse		Ja								Ja
1.4.5 Bilder av tekst	Ja	Ja					Ja			
2.1.1 Nå alt med tastatur	Ja	Ja						Ja		
2.1.2 Ingen tastaturfelle	Ja	Ja						Ja		
2.2.1 Justerbar hastighet	Ja	Ja		Ja	Ja		Ja	Ja		Ja
2.2.2 Pause, stopp, skjul							Ja			Ja
2.3.1 Terskel- verdi på maksimalt tre glimt									Ja	
2.4.1 Hoppe over blokker	Ja	Ja		Ja			Ja	Ja		
2.4.2 Beskrivende sidetitler		Ja					Ja	Ja		Ja
2.4.3 Fokus- rekkefølge	Ja	Ja		Ja			Ja	Ja		

Suksess- kriterium	Blinde	Svak- synte	Farge- blinde	Døv- blinde	Døve	Nedsett høyrse	Nedsett kognisjon	Nedsett motorikk	Anfall	Alle
2.4.4 Formål med lenke (i kontekst)	Ja	Ja		Ja			Ja	Ja		Ja
2.4.5 Flere måter å finne frem	Ja	Ja		Ja			Ja	Ja		Ja
2.4.6 Overskrifter og ledetekster er beskrivende	Ja	Ja		Ja			Ja	Ja		Ja
2.4.7 Synlig fokus		Ja					Ja	Ja		
3.1.1 Språk på siden	Ja	Ja					Ja			
3.1.2 Språk på deler av innhold	Ja	Ja					Ja			
3.2.1 Fokus	Ja	Ja		Ja			Ja	Ja		Ja
3.2.2 Inndata	Ja	Ja		Ja			Ja	Ja		Ja
3.2.3 Konsekvent navigering	Ja	Ja		Ja			Ja			Ja
3.2.4 Konsekvent identifikasjon	Ja	Ja		Ja			Ja			Ja
3.3.1 Identifikasjon av feil	Ja	Ja	Ja	Ja			Ja			Ja
3.3.2 Ledetekster eller instruksjoner	Ja	Ja		Ja			Ja	Ja		Ja
3.3.3 Forslag ved feil	Ja	Ja	Ja	Ja			Ja	Ja		Ja

Suksess- kriterium	Blinde	Svak- synte	Farge- blinde	Døv- blinde	Døve	Nedsett hørsel	Nedsett kognisjon	Nedsett motorikk	Anfall	Alle
3.3.4 Forhindring av feil (juridiske feil, økonomiske feil, datafeil)										Ja
4.1.1 Parsing (oppdeling)	Ja	Ja		Ja			Ja			
4.1.2 Navn, rolle, verdi	Ja	Ja		Ja				Ja		

Referansar

- [Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2015-2019](#) (Barne-, likestillings- og Inkluderingsdepartementet 2016)
- [Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske \(ikt\)-løsninger](#) (FOR-2013-06-21-732)
- [Retningslinjer for tilgjengelig webinnhold \(WCAG\) 2.0](#) (W3C, 2011)
- [Forståartiklar til WCAG 2.0](#) (W3C, 2016)
- [Teknikkar til WCAC 2.0](#) (W3C, 2016)
- [Website Accessibility Conformance Evaluation Methodology \(WCAG-EM\) 1.0](#) (W3C, 2014)
- [Accessibility Conformance Testing Framework Requirements](#) (W3C, 2017)
- [Evaluation and Report Language \(EARL\) 1.0 Schema](#) (W3C, 2017)
- [Tilsynsstrategi 2017 – 2020](#) (Difi, Tilsyn for universell utforming av ikt, 2017)
- [Digitale barrierar på norske nettstader. Status for universell utforming av nettstader i privat og offentleg sektor – 2014](#) (Difi-rapport 2015:7)
- Store norske leksikon
- [Bruk av ikt i husholdningene](#), Statistisk sentralbyrå (2017)
- [Innbyggerundersøkelsen 2015](#) (Difi, 2015)
- Dokumentasjon av tilsynet sin datamodell for universell utforming av ikt (Difi, Tilsyn for universell utforming av ikt, 2018)
- [DIRECTIVE \(EU\) 2016/2102 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 October 2016 on the accessibility of the websites and mobile applications of public sector bodies](#)

Referanseark for Difi

Tittel på rapport:	Indikatorar og testreglar for universell utforming av nettløysingar
Difis rapportnummer:	2018:3
Forfatter(e):	Brynhild Runa Sterri og Anne-Marie Colban
Evt. eksterne samarbeidspartnere:	-
Saksnummer:	18/00267-1
Prosjektnummer:	15-94
Prosjektnavn:	Indikatorar og testreglar for universell utforming av nettløysingar
Prosjektleder:	Brynhild Runa Sterri og Dagfinn Rømen
Prosjektansvarlig avdeling:	Tilsyn for universell utforming av ikt, Difi.
Oppdragsgiver(e):	Avdelingsdirektør Malin Rygg
Resymé/omtale: Rapporten dokumenterer tilsynet si tolking av standarden for tilgjengeleg webinnhald (WCAG 2.0), med tilhøyrande testreglar/indikatorar og data for måling brot/samsvar med standarden.	
Emneord: universell utforming av ikt, indikatorer, statistikk og analyse.	
Totalt antall sider til trykking:	
Dato for utgivelse:	16.05.2018
Utgiver:	Difi Postboks 8115 Dep 0032 OSLO www.difi.no

